ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 190 (11788)

1968 оной августын 14, среда

сэн 2 мүнгэн

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ШЭНЭ УРГАСЫН ТАРЯАН ТУШААГДАЖА ЭХИЛБЭ

ТҮРҮҮШЫН АШААНУУД

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Борьёогой совхозой механизаторнууд аймаг соогоо түрүүлэн шэнэ ургасаяа хуряажа эхилбэ. Совхозой бүхы гурбан отделениинхид мүнөө үедэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороо. Таряалан дээрэ хори гаран комбайн гаранхай.

Һүүлэй табан хоногой туршада нэгэдэхи отделениин механизаторнууд 480 гектар шэниисэ, 293 гектар хара таряа баал болгожо унагаагаа. Хоёрдохи отделенидэ 880 гектар шэниисэ хадагдаа. Мүн энэ отделенидэ 328 гектар шэниисын баал суглуулагдажа сохигдонхой.

Шэнэ ургасын дээжэ эдэ үдэрнүүдтэ гүрэндэ тушаагдажа эхилбэ. Августын 12-ой үдэр бэлэдхэлэй пунктда тус совхозһоо түрүүшын 500 гаран центнер шэниисэ ороо.

Совхозой комбайнернууд А. Метелкин, С. Бадмаев, Н. Гармажапов, Я. Власов болон бусад Борьёо соогоо суурхана. Тэдэнэр халаанайнгаа даабари үдэр бүри 120—150 процент дүүргэнэ.

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан, тус совхозой таряашад түсэбһөө гадуур 8 мянган центнер орооһо тушаажа, бүхыдөө 25 мянган центнер орооһо таряа бэлэдхэлэй пунктда оруулхаар шиидэнхэй.

Х. БАЗАРОВ.

РЕПОРТАЖ

ТАЛЫН ОНГОСОНУУД ТАМАРНА...

Энэ ЖЭЛДЭ хура бороо багатай байжа, таряанай ургаса орһоо урид эдеэшээ. Энээниие өөр ойлгоһон гэхэ гү, али хоо бэлэн байдаг механизаторд комбайнуудаа саг соонь зарилжа, шэнэ ургаса хуряалутлөө, мүнөөгүй орохоор болонхой. Баргажанай XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой тракторноажалай хоёр бригадын уряалгадаа бэлэн болоһыень шалгаба. Ажахын үнинэй хүтэлбэрилэгшэ Д. Р. Раднаевай ударидадаг механизаторнуудай хуряалгадаа түгэс бэлэн ыень тэмдэглэмээр.

Поли дээрэ гарахаяа зэһэһэн комбайнууд хойно хойноһоо һуугаад, жагсаалаар ерэжэ зогсобо.

— Бүхы комбайнуудна хуряалга эхилхээр бэлэн,—гээд Д. Р. Раднаев тус ажахын түрүүлэгшэ С. И. Тараскинда мэдээсэбэ.

Шэнэ ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзор соо хуряажа абахыень колхозой хүтэлбэрилэгшэд комбайнер, механизаторнуудта хүсэһэн байна.

Хүнтэйн алтан шара таряанай дундуур түрүүшын мүр гаргаад, талын онгосонууд тамаран ошоно. Тэдэниие дүй дүршэлөөр баян механизаторнууд жолоодоно. Жэл бүхэндэ шалгаржа, чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг комбайнернууд эдэнэрэй дунда олон. Жэшээнь, залуу комбайнер Юрий Мужанов үнгэрэгшэ жэлдэ 1200 гектарай таряа хуряажа, республика дотороо суурхаһан.

— Юрий Мужанов үнгэрэгшэ жэл аймаг дотороо хоёрдохи һуури эзэлээ бэлэй. Манай комбайнерые хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Бубей Гармаев 70 гектараар үлүүлэн хадажа, ахиһан байгаа. Энэ жэлдэ яалдагша ааб? Мүнөөшье комбайнаа Юрий яһала һайнаар шалгаһан, заһаһан байха, —гээд тус бригадые даагша Д. Р. Раднаев хөөрэнэ.

Талын онгосонууд Баруун Хүнтэйгөөр хойно хойноһоо һубарижа, таряашан зоной зүрхэ сэдьхэл баясуулба. Ган жэлдэ ургаһан таряан набтар, шэнгэн—хюрөөдэ арай шамай абтана. Зариманиинь хэдэ хэдэн хоолос гэхэеэ һанаадхиба. Энээниие обёорһон ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэдэ комбайнуудаа дары байлгажа, дутуу дундыень зайсуулна.

— Иван Будажапов, танай комбайн хэдэн хоолос мүр дээрээ үлөөбэ. Юунһээ болоо гэжэ һананат,—гээд бригадирынь хандаба.

— Таряанай набтарһаа болобо хаш, — гэжэ харюусан сасуу, Иван Будажапов комбайнһаа буужа, хедерээ хэдэн нүхөөр доошонь болгоод, хадалгаяа саашань үргэлжэлүүлнэ. Мүр дээрэнь нэгэшье хоолос таряан үлэбэгүй. Иигэжэ тус ажахын комбайнернууд таряа хуряалгын түрүүшын минутаһаа шэнэ ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө тэмсэжэ ороһониинь һайшаалтай.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө ажалдаа хамсыгаа шуужа ороһон комбайнернууд Юрий Мужанов, Юрий Крамаренко, Иван Будажапов, Бадма Степанов гэгшэд бусадай дундаһаа онсо шалгаржа ябана. Юрий Мужанов хэдэхэн үдэрэй турша соо 234 гектар таряа баалда унагаагаад байна. Нүгөөдүүлынь тус тустаа 168—177 гектар болгобо. Хэдэн үдэрэй хүдэлмэриин дүн гаргахада, хамтадаа 1964 гектарай таряан баал болгогдон унагаагдаад байна. Хадаха тарянаиинь 6 мянга 700 гектар юм. Шуран бэрхээр ажаллажа эхилһэн комбайнернууд хуряалгаяа богони болзор соо дүүргэхэ зорилго табинхай.

— Унагаагдаһан таряанай 200 гектарынь суглуулагдажа, шэнэ ургасын түрүүшын алтан шаргал орооһон колхозой тоог дээрэ асарагдажа эхилбэ, — гэжэ XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Д. Е. Гармаев мэдээсэбэ.

Иигээд байхадаа тус ажахы шэнэ таряанайнгаа ургасын дээжые түрэнэй амбаарта үглөө мүнөөгүй тушаахаар тоог дээрээ сэбэрлэжэ эхилбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнууд таряа хуряалга дээрэ.

Авторай фото.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГҮЙСЭ

Аралай ажахын һалбаринуудые шэнэ ёһоор түсэблэн, экономическа талаар урмашуулха хэмжээнүүдые абан, саашадань улам һайнаар хүгжөөхэ зорилго худалдаа наймаанай урдашье табигданхай. Мүнөө үедэ ороноймнай худалдаа наймаанай бүхы эмхи зургаанууд шэнэ гуримаар хүдэлмэрилдэг боложо байнхай.

Манай Буряад республикын гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаан байгша оной хоёрдохи хахадһаа түсэблэлгын шэнэ гуримаар эмхидхэгдэжэ эхилбэ. Худалдаа наймаанай гүрэнэй конторонууд, ОРС-нууд, хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй холбоонууд, сельпо, совхозрабкооп, ниитын эдеэ хоолой газарнууд байгша оной хоёрдохи хахадай түсэбэй дүүргэлтэ тухай хоёрхон лэ зүйлөөр—эд бараанай эрьесээр, ашаг олзо оруулалгаар тоосохо юм. Харин энээнһээ урда худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ олон янзын даабари үгтэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, наймаа хэһэнэй гаргаша, хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоо, салин хүлһэнэй хэмжээн, эд бараанай нөөсэ гэхэ мэтын зүйлнүүдээр шанга даалгабари дээрэһээ табигдадаг һэн. Заата заагүй дүүргэгдэхэ эдэ даалгабаринуудай нэгыень бэелүүлхэдэ, нүгөөдэнь гээгдэхэ жэшээтэй, хоорондоо зүриллөөтэй юумэнүүдшье лайралдадаг байгаа. Ямар нэгэн эд бараа худалдахада гүйсэтэй, магазинда үлэмжэ олзотой мүртөө, бусад зүйлнүүдһээ наймаанай гаргаша ехэтэй байхадань, наймаашад тэрэнһээ арсадаг һэн. Яахадааб гэхэдэ, ашаг олзоор түсэб дүүргэгдэбэшье, наймаанай гаргаша доошолуулха даабари бэелүүлэгдэнгүй үлэшэхэ ушартай болодог байгаа бшуу. Богонёор хэлэхэдэ, худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ үгтэдэг түсэб даабаринуудые бүхы талаарнь жэгдэ һайнаар дүүргэхэ зуураа, улад зоной эрилтэ гүйсэдөөр хангаха, хүдэлмэриингөө маяг шэнжэ һайжаруулха, наймаанай олзо орошо дээшэлүүлхэ талаар өөрын үүсхэл эдэбхи гаргажа наймаашадай ажаллаха арга нүхэсэл урдань хизаарлагданги байгаа. Харин мүнөө эд бараанай эрьесэ, ашаг олзын орошо хоёрые гол зорилго болгожо абаад, худалдаа наймаанай эмхинүүд тэрэнээ хайшан гэбэл амжалтатайгаар бэелүүлхэмнайб гэжэ өөһэдынгөө доторой бүхы арга боломжонуудые бодомжотойгоор, эзэн ёһоор хаража үзөөд, зохисотой хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, түсэбэйнгөө дүүргэлтэ гүйсэд хангахые эрмэлзэнэд.

Буркоопсоюзай автобаза түрүүшын туршалга хэнгээ, түсэблэлгын шэнэ гуримда орожо хүдэлһөөр хоёрдохи жэлээ болложо байна. Ажалайнь ябаса эли бодо һайжараа. Ашаа зөөхэ, автомашина ашаглалга дээшэлүүлхэ даабаряа үнгэрөөшэ жэлдэ амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Ажахые шэнэ ёһоор эрхилхэ түрүүшын шата—түсэблэлгын шэнэ гуримые амжалтатайгаар нэбтэрүүлээд, автобазынхид байгша оной апрелиин 1-һээ экономическа талаар урмашуулгын ёһо гуримда ороо. Тиигэжэ экономическа реформын эрилтые гүйсэд бэелүүлэн, хоёрдохи кварталай туршада хүдэлөөд, тэдэнэр бүри һайн амжалта туйлаба. Үйлэдбэриингөө даалгабари болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхэтэеэ хамта, ашаг олзо оруулха түсэбөө горитойгоор дээшэлүүлбэ. Хоёрдохи кварталда хараалагдаһан 34 мянган түхэригэй орондо 52 мянган түхэриг сэбэр олзо абаба. Тэрэнэй ехэнхи хубинь автобазын директорэй мэдэлдэ үлэжэ, үйлэдбэриин доторой хэрэгсэлдэ нэмэлтэ гаргаша хэгдэхэ. Хүдэлмэришэдые урмашуулха хэрэгтэ горитой мүнгэн шагнал барюулагдаха аргатай болоо. Ашаа үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнгаа зэргээр урмашуулагдадаг болоһон коллектив улам эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажал хэрэгтээ хандана. Хүдөөгэй худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эд бараа саг соонь хүргэхэ, ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрид шууд тэмсэнэ.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орожо хүдэлхэдэ, алишье талаараа ехэ аша туһатай байһыень түрүүшын дүнгүүд эли тодоор гэршэлнэ. Харин энэ шэнэ ёһые худалдаа наймаанай бүхы эмхинүүдтэ зүб мүр соонь, гүйсэдөөр нэбтэрүүлхын тулада ехэхэн бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй хүдэлмэри бэелүүлхэ шухала.

Буркоопсоюзай правлени, тэрэнэй финансово-түсэблэлгын хүдэлмэрилэгшэд сельпо, совхозрабкоопуудай, аймагай эд хэрэглэгшэдэй холбооной хүтэлбэрилэгшэдэй, бухгалтер-түсэблэгшэдэй семинар хоёр удаа үнгэргэжэ, түсэблэлгын шэнэ гуримай гол шухала асуудалнуудые ойлгуулһан байна. Иимэ семинарнууд мүн аймагай центрнүүдтэ худалдаа наймаанай үргэн хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдөө. Июлиин 1-һээ сельпо, совхозрабкооп бүхэн түсэблэлгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэтэеэ хамта, томо томо магазин, столовонуудые ажахын тоосоондо оруулхаар хараалаанхай. Бэшүүрэй, Кабанскын, Яруунын аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй холбоонуудай эмхинүүд бэлэдхэлэй хүдэлмэри нягта наринаар ябуулжа, шэнэ эрилтын ёһоор түсэб табижа, магазин, столово бүхэндэ эд бараанай эрьесын, орошо олзын талаар һара, кварталай тодорхой даалгабари үгэжэ дүүргээ. Тиигээд мүнөө магазин, столовонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй даалгабаряа бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлжэ байнхай. Гэхэ зуура, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Хурамхаанай аймпотребсоюзуудай эмхинүүдтэ түсэблэлгын шэнэ гуримда орохо хүдэлмэри хангалтагүй ябана. Тэндэхи олон совхозрабкооп, сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэд магазин, столовонуудтаа тодорхой даалгабари шэнээр табиха хүдэлмэри һүүлэй үе болотор эсэслэн дүүргээгүй, кадрнуудые түсэблэлгын шэнэ гуримтай танилсуулха, һургаха талаар мүн лэ биратай юумэ хээгүй байһаар.

Түсэблэлгын шэнэ гуримаар хүдэлхэ гээшэ ехэ удха шанартай, тон харюусалгатай хэрэг болоно. Энээндэ халирхайгаар, ёһо тэдысэ хандажа огто болохогүй. Энэ талаар хаана ямар дутагдал үзэгдэнэб, тэрэниие дары усадхажа, худалдаа наймаанай министерство, Буркоопсоюз, аймпотребсоюзууд худалдаа наймаае шэнэ эрилтын ёһоор эмхидхэхэ, өөһэдынгөө нягта хиналта доро абаха, худалдаа, наймаанай эмхинүүдтэ тодорхой һайн туһаламжа үзүүлхэ зорилготой.

Мүн партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ түсэблэлгын шэнэ гуримай хэр зэргээр нэбтэрүүлэгдэжэ, ажалшадай эрилтын ямараар хангагдажа байһаниие анхаржа, эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр ябуулха зэргэтэй.

Мүнөө совет арад зоной һуудал, байдалай түргэн һайжаржа байһан сагта эд бараа хэрэглэхэ хэмжээн улам дээшэлнэ. Энэ оной үнгэрһэн хахад жэлэй туршада ганса Буркоопсоюзай худалдаа наймаанай эмхинүүд нёдондо жэлэйхиһээ 5 миллион шахуу түхэригэй эд бараа үлүү ехээр худалдаа. Улад зоной улам ургажа байгаа эрилтые хүсэд дүүрэнээр хангахые оролдохо гээшэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг. Энэ хэрэгээ һайнаар бүтээхэдэнь түсэблэлгын шэнэ гуримай ехэ түлхисэ болложо үгэхэнь лабтай.

Һүүлэй һонин

ЛЕНИНСКЭ ХАРАА ШУГАМААР

ААН-БААТАР. (ТАСС). Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй элдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-тоолдо Монголой хэблэл ехэ л хандуулна гээд МОНЦА-ентство мэдээсэнэ.

СС-эй ЦК-гай тогтоолой дэлы удхые «Үнэн», Улаан-Баа бусад түбэй газетэнүүд нэгэ хуудаһануудтаа толилоо. Ленинскэ хараа шугамаар саашадаашье шууд сэхээр дабшаха, марксистско-ленинскэ теориин арюун сэбэр байлгые хамгаалха, общественэй хүгжэлтын тодорхой-түүхэтэ эрхэ нүхэсэлнүүдтэ тааруугаар тэрэниие шадамараар хүгжөөн баяжуулха, буржуазна үзэл бодолой ямаршье үзэгдэлнүүдтэй шууд сэхэ, эбсэшэгүй тэмсэл хэхэ гэжэ тогтоол соо хэлэгдэһэн газарые «Үнэн» газетэ тусхайлан барлаа.

ПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛ ТУХАЙ ИНСКЭ ХЭБЛЭЛ ИИГЭЖЭ БЭШЭНЭ

ЛЬСИНКИ. (ТАСС). «Влади Ильич Ленинэй түрэһөөр зуун ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-ЦК-гай тогтоолой удхые Фин демократическа хэблэл то «Советскэ Союзай Коммупарти Ленинскэ хараа шугасаашадаашье шууд сэхээр ха, хүгжэлтын тодорхой-түүэрхэ байдалда тааруугаар тэе шадамараар хүгжөөн баяха, буржуазна үзэл бодолой үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү шууд бсэшэгүй тэмсэл хэхэ» гээд ан Утисет» газетэ онсолон лэнэ. Владимир Ильич хадаа эришэн ангиин нэгэдэлые «хараалагдаһан уг зорилго тээшэ урагшаа амжалтатайгаар дабшаха шухала нүхэсэл болоно» гэжэ тоолодог байгаа. Ленин интернационализмын тугые дээрэ үргөө, уласхоорондын һанал нэгэдэлгын үзэлөөр коммунистнуудые, бүхы ажалшадые хүмүүжүүлдэг байгаа гэжэ тогтоол соо хэлэгдэһэн газарые газетэ томо үзэгүүдээр барлаа.

«Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай», КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой удхые «Пяйвян санамат» болон ороной бусад газетэнүүд толилһон байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай ДЕЛЕГАЦИ ЧЕХОСЛОВАКИДА ЕРЭБЭ

РАГА. (ТАСС). Чехословай Компартиин Центральна Коэй уряалаар СЕПГ-гэй ЦК-гай эхи секретарь, ГДР-эй Гүрэоведэй Түрүүлэгшэ Вальтер рихт толгойлогшотой Германа Социалис нэгэдэмэл партиин альна Комитедэй делегаци августын 12-то Карлова Варада ерээ.

ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, ГДР-һээ ерэһэн айлшадые КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Александр Дубчек, Чехословакиин бусад хүтэлбэрилэгшэд угтаһан байна.

СЕПГ-гэй БА КПЧ-гэй ДЕЛЕГАЦИНУУДАЙ ХООРОНДОХИ ХЭЛСЭЭН

РАГА. (ТАСС). Германиин Сонис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Чехословакиин Коммунис пар ЦК-гай делегацинуудай хоо августын 12-то Карлова Ва хэлсээн эхилээ гээд ЧТК нтство мэдээсэнэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай делегациие СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт, КПЧ-гэй ЦК-гай делегациие КПЧ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек толгойлно.

„ЭКСПО-70" ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ СОВЕТ ОРОНОЙ ТУГ МАНДУУЛАГДАБА

САКА. (ТАСС). 1970 оной бүхэлхэйн выставкын советскэ па Осака шадарай һууринда дахаа юм. Тэрэнэй барилгын дээрэ СССР-эй павильон жо эхилэлгын ёһолол августын 12-то болобо. Советскэ Союзай болон Японой национальна гимнүүдэй аялган доро бүхэдэлхэйн выставкын тугтай зэргэлүүлэн СССР Япон хоёрой гүрэнэй тугууд мандуулагдаа.

ХОЁР БЭРХЭШҮҮЛЭЙ ЭДЭБХИ

Голой үбһэн үндэрөөр урганхай. Сабшалангай һайн байһаднь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ниитынгээ малда шадаал һаа ехэ үбһэ бэлэдхэжэ абахые оролдоно. Үбһэ хуряалгын эхилһэн сагһаа хойшо артелиин олохон звенонууд ажалдаа шалгарна.

Бидэнтэй Аким Гурьянович Черных хөөрэлдэжэ байна. Мүнөө жэлдэ тэрэ үбһэшэдэй звеное хүтэлнэ. Даажа байһан 360 гектар сабшалангаа хуряажа эхилһээр үнихэнэй. Хамта 7 мянган центнер үбһэ һурилжа абаха түсэбөө дүүргэхын түлөө мүрысэнэ. Тус звеногой хуряажа байһан сабшалан дүршэлтэй луговодууд Егор Степанович, Евсей Николаевич Чебунинтэндэ даалгагдажа, һайнаар уһалагдаһан, наг шэбхээр үтэгжүүлэгдэһэн байба. Эдэ үбгэжөөлнүүд участогуудаа хоёр-гурөа дахин уһалаа. Теэд ажалша бэрхэ хүнүүдэй зүбшэл заабари залуушуулда һайн һургаал болложо үгэнэ. Үбһэ сабшалгада олон залуушуул мүнөө жэлдэ хабаадаһан юм. Тэдэнэй косилкануудта һуугаад сабшажа эхилхэдэ, луговодууд хажуудань байлсажа, хайшан гээд шанартайгаар сабшахые заажа үгэдэг. Мүн сомоонуудай бодхоогдоһон хойно түргөөр хашаалжа абаха тухайда ехэхэн анхарагдана.

Сабшалга тармалга хоёрой хоорондо забһар гаргагданагүй. Иигэжэ ажаллахадань үбһэн шанартайгаар хуряагдана. Заримдаа тармалгын үедэ ажалшадай үсөөдөө һаань, звеное даагша нүхэр Черных һургуулиин үхибүүдые олоорнь хабаадуулна. Һүүлшын үдэрнүүдтэ наратай байжа, үбһэ хуряалга һайнаар эмхидхэгдээ. Звеногой хүдэлмэридэ туһалха улад олон байгаа һэн. Түмэр харгын станциһаа залуушуулай ерэжэ үбһэ хуряалсажа байхыень хараабди. Тэдэнэр ажал тухайгаа луговод Егор Степановичтай зүбшэнэ:

— Егор Степанович, бидэнэр мүнөөдэр танда туһалхаяа ерээбди. Хаана ошожо ажаллахамнайб гээшэб,—гээд хэдэн залуушуул луговодто хандаба.

— Үбһэ һурилэлсэгты,—гээд хэлэхэтэеэ хамта Егор Степанович тэдэниие дахуулаад, мандагар сомоогой хажууда абаашаба.—Наратай үдэрнүүд гараба. Һайнаар лэ хүдэлэгты. Сабшагдаһан үбһэмнай ехэ, бороогой орохын урда бултыень һурилжэ абаябди.

Үнинэй луговодууд ажаллахаяа ерэгшэдые хододоо иигэжэл угтажа байдаг. Һүүлэй үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэ үбһэшэд бүришье олон. Бултадаа нэгэн һаналтай. Эрхим луговодуудай ургуулһан үбһые саг соонь хуряажа абабал, ниитын малда тэжээл шанартайгаар бэлэдхэгдэхэ ёһотой ха юм.

А. АФАНАСЬЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) луговодууд Е. С. Чебунин, Е. Н. Чебунин.

Ц. ДАШИГАЛСАНОВАИ фото.

ҮНДЭР НАҺАТЫН ЗВЕНО

«Заря» колхозой луговод Василий Владимирович Жарников үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряадаг байһаараа магтаалтай. Тэрэнэй даажа байдаг 120 гектар сабшалангай га бүриһөө 35—40 центнер үбһэн абтана. Луговод сабшалангайнгаа газар һайнаар уһалдаг, саг соонь үтэгжүүлгэ хэдэг байһан дээрэһээ иимэ амжалта туйладаг байна.

Мүнөө тэрэ участок дээрэхи үбһэниинь сабшагдажа дүүргэгдэхэ дүтэлэнхэй. Луговод өөрөө 64 наһа хүрэбэшье, үбһэшэдэй звеное толгойлно. Тэрэнэй даадаг звено үдэр бүриингөө даалгабари 120—150 процент дүүргэнэ.

Звеногой гэшүүд И. Н. Жарников, Н. Г. Лапин болон бусад үбһэ хуряалга дээрэ һайнаар хүдэлнэ.

Г. ЧЕРНЫШЕВ.

Хяагта.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН ЛОКОМОТИВ ВАГОН ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗАВОДОЙ ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ГАБЬЯАТА УХААЛАН ЗОХЕОГШО ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Ухаалан зохёохо талаар онсо шалгарһанайнь түлөө **РСФСР-эй габьяата ухаалан зохёогшо** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Пустовалов Виктор Григорьевичто— ахалагша технолог.

Филатов Михаил Тимофеевичтэ — ахалагша технолог.

Чернышев Марк Антоновичто — фрезеровщик

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1968 оной августын 8.

СИЛОС ДАРАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

ЗЭДЭ. (Телефоноор абтаба). «Коммунизм» колхозой Инзагатын отделениин тракторист А. О. Шапошниковай хүтэлбэрилдэг тусхай оньһожоруулагдамал агрегат горохой болон кукурузын ногоон эшэ набша хэршэжэ, силос дараха хүдэлмэреэ үни эхилэнхэй.

Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, эдэнэр аяар 60 тонно силос даража ябаталһан байна. Эндэ автомашинануудай жолоошод Н. Цыденжапов, Г. Сагадеев, С. Богатов гэгшэд силос шэрэхэ үдэр бүриингөө даабариие 110—120 процент дүүргэжэ, ажалай эрхим амжалта туйлана. Силос даралга үргэлжэлһөөр.

А. ЕЛИСЕЕВ.

Үүхэ ногооной шэмэтэйдэ...

Түрүү дүй дүршэлһөө

ТҮРҮҮШЫН 20.000 ЦЕНТНЕР ҮБҺЭН

ЖЭЛЭЙ түрүүшын хахад дүүрэбэ. Ажахымнай адууһа мал үбэлжэлгынгөө үедэ үбһэ тэжээлээр дуталдаашье һаа, гарза хоролто багатайгаар зунай зүлгэ ногоон дээрэ гараһан байна. Мүнөө совхозоймнай ажалшад хахад жэлэйнгээ дүнгүүдые согсолон гаргаад, саашадаа хайшан гэжэ ажаллаха тухайгаа бодомжолно. Хахад жэлдэ яһала амжалта туйлагдаа. Энэ хугасаа соо гүрэндэ 6177 центнер һү тушаажа, түсэбөө 126 процент дүүргэһэн байнабди. Нооһо гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэә. Тиихэдэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб 148,3 процентдэ хүртэһэн байнабди. Энэ зургаан һара соо гүрэндэ хамта дээрээ 1038 центнер мяхан тушаагдаа.

Ажахы доторнай мүнөө 28 мянган хонин, 2600 толгой эбэртэ бодо мал, 500 толгой адуун тоологдоно. Эдэ бүхы малай үбэлжэлгэдэ, тэдэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үбһэ тэжээлэй тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ.

Ажахымнай сабшалан дээрэ намарһаа эхилжэ лугомелиоративна отряд хүдэлһэн юм. Энэ отряд сабшалан һайжаруулха талаар яһала ехэ юумэ хэнэ. Тэдээндэ элдэб янзын техникэ даалгагданхай. Мүнөө жэл сабшалан дээрээ 6400 тонно наг шэбхэ гаргаһан, сабшалангай хурьһэндэ 90 тонно аммиагай селитрэ оруулһан байнабди. Гадна Хаймасаанай 200 гектар сабшалан дээгүүр шүбгэтэй катогууд мухарюулагдаа, 300 гектар сабшалан борнойлогдоо. Совхозоймнай луговодууд энэ жэл 150 гектарта утаг хэһэн юм. Совхоз доторнай сабшалан уһалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хабартаа эндэ уһа бүлэдэг хэдэн станци түхэреэн сүүдхэ соо таһалгарягүй хүдэлһэн байна.

Мүнөө жэл сабшалангай газар ургэдхэхын тула яһалхан ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Боршогор гэжэ нютагта малшадай 25 байрын гэр барижа, малай дүрбэн гүүртэ зуһахыень гаргаһан байнабди. Энэ малай нёдондо зуһаһан газарта мүнөө үбһэн сабшагдана. Гадна Сараанха, Үбэлди гэжэ нютагай сабшалан дээрэһээ мүнөө жэл 3 мянган центнер үбһэн хуряагдахаар хараалагдана. Эндэ нёдондо зун 5 һүрэг хонин бэлшэжэ гараһан юм. Наридхада үнгэрһэн жэл тугалнууд харууһалагдаһан. Харин мүнөө эндэ 600 центнер һайн шанартай үбһэн бэлэдхэгдээ. Щучье, Хэргэндэдэ хамта дээрээ 1000 центнер үбһэн хуряагдаад байнхай. Эндэ үнгэрөөшэ зун нэгэ һүрэг хонин, нэгэ гүүртэ тугал байрлаһан юм.

Эндэ, совхозоймнай сабшалан дээрэ үбһэ ногооной баян ургаса гараа. Гектарһаа дунда зэргээр 15—16 центнер ургаса абтана. Мүнөө ажахы доторнай үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Энэ жэл бидэ 30 500 центнер үбһэ бэлэдхэхээр түсэблөөбди. Совхозой үбһэшэд хуряалгын урда тээ Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозойхидой хандалгатай танилсаад байхадаа, тэдэнэй үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, түсэбһөө гадуур үшөө 4500 центнер үбһэ хуряаха гэжэ шиидэһэн байна. Имэ арга боломжо манайда бии.

МҮНӨӨ совхоз доторнай оньһожоруулагдаһан гурбан звено, морёор ажалладаг 12 звено тоологдоно. Морёор ажаллаха звенонуудта хоёр-хоёр косилка, тармуур даалгагданхай.

Харин оньһожоруулагдаһан звенонууднай үбһэ хуряаха техникээр хүсэд һайнаар хангагданхай. Жэшээнь, совхозой нэгэдэхи отделениин оньһожоруулагдаһан звенодо табан косилкатай «Т-74» трактор, хоёр-хоёр косилкатай «МТЗ-50», «Т-40» тракторнууд, нэгэ-нэгэ косилкатай «ДТ-20» түхэлэй хоёр трактор, «ТГ-14», «ТГ-6» түхэлэй тармуурнуудые шэрэһэн хоёр хүнгэн трактор, үбһэ баалһаа суглуулха хоёр подборщик, үбһэ шэрэхэ, өөрөө буулгаха түхеэрэлгэтэй гурбан тэргэ, һүри хаяха хоёр түхеэрэлгэ болон бэшэшье техникэ даалгагданхай. Энэ звенодо хамта дээрээ 25 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй хэхэ хүдэлмэринь ехэ. Звено 8900 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Эндэхи үбһэшэд энэ түсэбөө 12 мянган центнертэ хүргэхөөр шиидэнхэй. Тэдэнэр абаһан уялгаа амжалтатай дүүргэнэ. Звеногой үбһэшэд сабшагдаһан ногооной хатамсаар, тэрэнээ баал болгон тармажа, подборщигоор суглуулһанай удаа тэргэдэ ашажа, үбэлжөөнэй газаа асаржа, һүри болгон сомоно. Игэжэ үбһэ зөөхэдэ ехэ амар. Юуб гэхэдэ, манай эндэ үбэлдөө ехэ саһан ородог байна бшуу.

Нүгөө хоёр оньһожоруулагдаһан звеномнай Түрхэлдэ, Хаймасаанда байрлана. Эдэ звенонуудта баһал һайн техникэ даалгагданхай. Хоёр звено хамта дээрээ 16 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Эндэхи үбһэшэд хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын тула ехээр оролдоно.

Гадна совхоз дотор үбһэ тэжээл һайн шанартайгаар хуряалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ талаар ажахы дотор горитой хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Мүнөө совхоз дотор һая сабшагдаһан шиигтэй үбһэ хатааха 13 вентилятор түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэгдэнэ. Эдэнэймнай зургааниинь ажахын нэгэдэхи отделенидэ, харин долоониинь хоёрдохи отделенидэ бии. Мүнөө жэл бидэнэр энэ аргаар 1000 центнер үбһэ хатааха гэжэ шиидэнхэйбди. Үбһэ хуряалтын эхилхэһээ 300 гаран центнер үбһэн сэл хүхэ хэбээрээ хатаагдаһан байна.

Түрхэл нютаг совхозой түбһөө 100 километр холо юм. Эндэхи сабшалангай ургаса урда жэлнүүдэйхидэ орходоо яһала һайн. Тиимэл хадань, эндэһээ ехэ тэжээл хуряагдахаар хараалагдана. Энэ нютагта малай үбэлжэдэггүй тооной хадань, сабшалангай үбһэ ногоо пресс-подборщигоор хуряаха гэжэ шиидээбди. Эндэ мүнөө хоёр пресс-подборщик хүдэлнэ. Энэ аргаар совхоз доторнай 10 мянган центнер үбһэн хуряагдаха юм. Түрхэлэй үбһэшэд энэ уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Гадна энээнэй хажуугаар малшаднай үбһэ хуряажа оронхой. Жэшээнь, малшад П. А. Белобородов, Д. Ц. Цынгыжапов болон бусад туд бүреэ 50—60 центнер үбһэ бэлэдхээд байнхай. Тэдэнэр үбһэ хуряалгын дүүрэтэр 150—120 центнер үбһэ бэлэдхэхээр хараална.

Ажахымнай үбһэшэд тэжээл бэлэдхэлгэдээ ехэ эмхитэйгээр оролжо, звено хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэһэн юм. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоногто нэгэ дахин гаргагдана. Нэгэ декадада түрүүлжэ гараһан оньһожоруулагдаһан звенодо 25 түхэриг мүнгэн шан, нэгэ эрье хонин барюулагдана. Харин морёор ажалладаг звенонуудай дундаһаа декадын туршада илажа гараашада 20 түхэриг мүнгэн шан, хоёрдохи һуури эзэлэгшэдэнь 10 түхэриг мүнгэн шан үгтэнэ. Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ нааша оньһожоруулагдамал звенонуудай дунда Б. Б. Дондоковой хүтэлбэриллэг звено түрүүлэн ябана. Энэ звено 5 мянга шахуу центнер үбһэ бэлэдхээ. Морёор ажалладаг звенонууд сооһоо нүхэр Степановай звеногойхид түрүүлээ. Тус звеногой гэшүүд 1000 гаран центнер һайн шанартай үбһэ бэлэдхэнхэй.

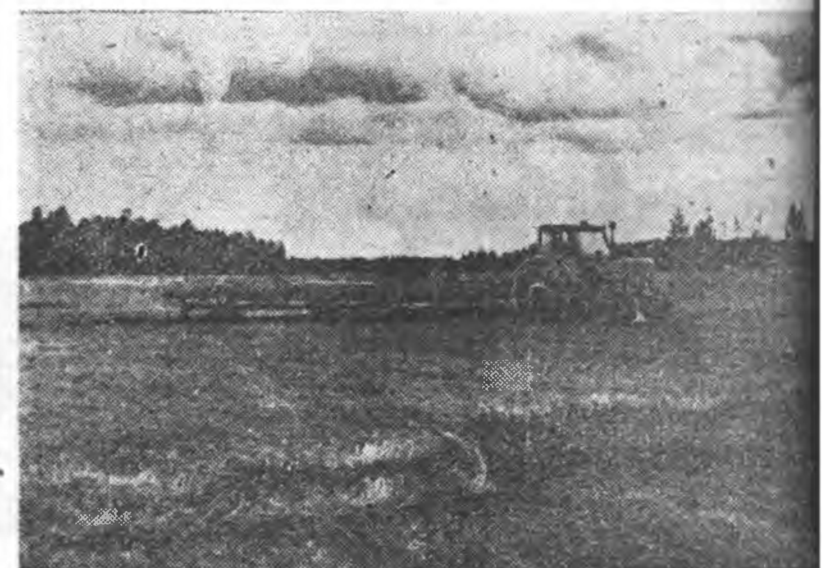
Үбһэ хуряалгын дүүрэхэдэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсолон гаргагдаха юм. Түрүү һуури эзэлһэн оньһожоруулагдамал звенодо нэгэ мори шан болгогдон барюулагдаха юм. Морёор ажалладаг звенонууд гурбан һууриин түлөө мүрысэхэ. Нэгэдэхи һуурида гараһан звенодо 50 түхэриг мүнгэн шан, нэгэ эрье хонин барюулагдаха. Хоёрдохи һуури эзэлһэн звено 25 түхэриг мүнгэн шанда, нэгэ эрье хониндо хүртэхэ байна. Гурбадахи һуури эзэлһэн звенодо 20 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Гар хажууршадай дунда түрүүлэн гараһан звенодо нэгэ эрье хонин барюулагдаха. Удаадахи һуури эзэлһэн звенонуудта 20—15—10—5 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ. Үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолон гаргахадаа, нэн түрүүн хэды шэнээн үбһэ, ямар шанартайгар хуряаһыень, звенонуудай ямараар хүдэлжэ гараһыень, тэдэнэй даажа абаһан техникэдээ ямараар хандаһыень анхарха байнабди.

Үбһэ хуряалгада хабаадаһан хүнүүд матеральна талаараа һайнаар урмашуулагдана. Звенонуудта нэмэлтэ түлбэри болгогдон, бэлэдхэһэн үбһэнэйнь 10 процент үгтэхэ болоно. Звеногой хүн бүридэ 25 центнерһээ үлүү үбһэн нэмэлтэ түлбэри болгогдон үгтэхэ ёһогүй. Харин түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн бригадада түсэбһөө гадуур хуряаһан үбһэнэйнь сэнгэй 30 процент үгтэхэ.

Энэ жэл үбһэшэднай хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн салин хүлһэ абана. Үбһэ тэжээл ехээр, һайн шанартайгаар хуряаһан звеногой гэшүүд эгээн ехэ салин хүлһэ абана.

Мүнөө манай совхозой үбһэшэд хамта дээрээ 20 мянга гаран центнер үбһэ бэлэдхээд байнхай. Тэдэнэрэй үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, ниитынгээ адууһа малые эрхим шанартай тэжээлээр хүсэд һайнаар хангаха байһаниинь дамжаггүй.

Р. БАДМАЕВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой директор.

Сабшалан дээрэ «ТГ-14» маркын тармуур шэрэһэн трактор дэлжэ байнхай. Энэнь 14 метр үргэнөөр үбһэ тармадаг юм.

Механизатор Алексей Макеевэй зохёоһон үбһэ суглуул подборщик ябана. Энэ бүтээсэ ехэтэй машинын хойно томо бу нууд жэрылдэнэ.

БОРООГОЙ УРДА

ҮГЛӨӨГҮҮР тэнгэри сэлмэг байһанаа үдэ багта огторгойн хаяатаар бороогой бөөн хара үүлэд сугларжа эхилбэ. Наран үүлэнэй саагуур хоргодонхой. Хойто зүгһөө аалиханаар һэбшээлнэ. Тэнгэриин хаяагаар һанжаһан үүлэд аажамаар урагшаа субана. Эгээн энэ үедэ бидэ Нарһатын совхозой нэгэдэхи отделениин сабшалан дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Үбһэшэдэй отог. Отогой газаа хүн зоншье харагданагүй. Маанадтай хамта иишэ ерэлсэжэ ябаһан совхозой директор Гинчин Хамаевич Бадмаев игэжэ ажаглаба:

— Үбһэшэднай үдын хоолой эхилээшье һаань, сабшалан дээрээ хүдэлжэ байна хаш. Тэдэнэр үбһэеэ бороодо оруулангүй хуряахые ехэ оролдоно,—гэжэ хэлэбэ.

Сабшалан. Тойроод хайшаашье хара—сабшалан. Сабшалангай үдхэн тунга ногоон һэбшээндэ далайн долгилжо байһандал эбхэрнэ. Сабшалангай нэгэ захада табан косилка шэрэһэн хүндэ трактор шуумайна. Бидэ энэ агрегадай хажууда хүрэбэбди. Тракторист Санжа Ринчинов агрегадаа байлгажа мантай мэндэшэлсэбэ. Энэ агрегадай ажалаар һонирхоходомнай, тэрэ игэжэ хөөрэбэ:

— Агрегаднай бараг хүдэлнэ. Косилкашадни шадамар бэрхэнүүд. Юрэдөө, бэе бэедээ туһалалсаад лэ ябанабди.

Энэ агрегадай түрүүшын косилкада Цырен-Дулма Самбуева һууна. Энэ залуухан басаган намартаа арбадахи класста һураха. Тэрэ нютагайнгаа совхозой үбһэ хуряалгада туһалжа байнхай. Цырен-Дулматай хамта Петр Овчинников, Виктор Нескоромный, Александр Кулиев, Геннадий Титяев гэгшэд хүдэлнэ. Эдэ хүбүүд бултадаа Улаан-Үдэ хотоһоо совхоздо туһалхаяа ерэнхэй. Геннадий ЛВРЗ-дэ хүдэлдэг. Харин нүгөө гурбаниинь хэлхеэ холбооной гаражда ажалтай. Эдэнэр бэрхээр хүдэлнэ. Тэдэнэрэй игэжэ ажалладаг лэ хада, агрегат халаанайнгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ бшуу.

Сабшалангай нүгөө захада тракторнуудай олон гээшэнь. Аяар дүрбэн трактор. Нэгэниинь хойноо «ТГ-14» түхэлэй тармуур шагтагаланхай. Энэ тракторые Александр Грузинцев жолоодоно. Тармууршанай хатаһан үбһэ баал болгомсоор, Алексей Макеев тэрээнииень подборщигоор суглуулна. Механизатор энэ подборщик өөрөө зохёоһон байна. Энээнээ хуушаржа хаягдаһан комбайнһаа суглуулаа. Энэ «ПКС-2» түхэлэй подборщигто орходоо бэхи, бүтээсэ ехэтэй юм.

— Үдэртөө энэ подборщигоор 60—70 гектарай баал үбһэ сутлуулнабди. Бороо орохонь хаш. Бороогой оротор шамдахал болообди,—гэжэ нүхэр Макеев хэлээд, трактораа ябуулба. Манай хараһаар байтар подборщигой һүүлээр томо бухалнууд жэрылдэжэ захалба.

Бухалнуудай хажууда хоёр трактор ерэнэ. Тэдэнэй нэгэниинь үндэр хоорботой тэргэ шэрэнхэй. Нүгөөдэнь үбһэ тэргэ дээрэ ашаха түхеэрэлгэтэй. Уданшьегүй тэргэ ашагдана. Энэ тэргэдэ аяар 20—22 бухал ашажа болоно.

— Үбһэеэ хаана абаашажа һүрилнэбта?—гэжэ һонирхобобди.

— Үбэлдөө саһан ехэ ородог. Заримдаа тракторааршье ябаха аргагүй болоод байдагбди. Имэл дээрэһээнь үбһэ тэжээлээ малай үбэлжэдэг газарта абаашажа сомонобди,—гэжэ совхозой директор харюусаба.

Манай малай үбэлжэдэг газарта ерэхэдэмнай газаань томо гэгшын һүри бодхоогдожо байгаа бэлэй. Сомоогой хажууда хоёр-гурбан хүн харагдана. Тракторист Цырен-Доржо Сандаковой тэргэтэй үбһэеэ оньһон аргаар буулгамсаар һүри хаядаг машина хүдэлжэ эхилбэ. Энэ машиные Дагба Батуев жолоодоно. Тэрэ машинаараа томо гэгшын бухал асалаад, сомоогой нюрганда хаяна. Энээниень сомоошод Самат Валиев, Бальжи-Нима Нимаев, Цырен Дашиев гэгшэд асалан ябална.

Үбһэшэд шамдана. Үбһэ ашаһан тракторнууд сомоогой дэргэдэ ерээд лэ ошоно. Сомоо дүүрэхэ болонхой. Үбһэшэд тэрэнээ хоёр-гурба дахин нюргална. Сомбоншье дүүрэжэ, үбһэшэд зуг татан тамхилба. Тэдэнэр эсэшэнхэй. Бороогой түрүүшын дуһалнууд тобжогонобо. Механизаторнууд урда урдаһаа харалсан энеэбхилэлдэнэ. Тэдэнэр борооһоо түрүүлэн сомоогоо дүүргэһэндээ баярлана. Мүнөөдэр ехэхэн ажал хэгдээ.

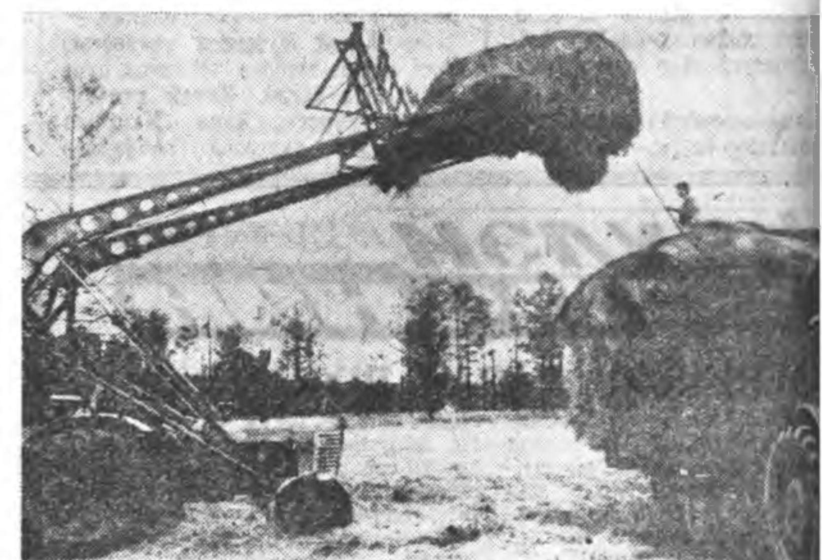
— Энэ сомоодо адагынь 250—300 центнер һайн шанартай үбһэн сомогдобо,—гэжэ звеногой механик Александр Белобородов баяртайгаар мэдүүлнэ. Тэрэнэй һаншагһаань хүлһэн юм гү даа, али бороогой дуһал юм гү дуһана. Тэрэ баһал эсэшэнхэй. Мүнөөдэртөө иишэ тиишэ яһала гүйгөө. Механигай хэхэ юумэн ехэ. Трактор машинын эбдэрээ һаань, бүришье ехээр тухашарха, мушхалдаха.

Үбһэшэдэй отог. Үбһэшэд үдынгөө хоол мүнөө һаял барижа һууба. Тэдэнэр хөөрэлдэнэ. Ажал тухайгаа, бороо тухай.

— Нэгэ заа бороо орохоодоо яахашьегүй. Һаянай хура бороо ороогүй. Бэлшээриин ногоон һайжарха. Зелёнко үндыхэ. Силос даража эхилээбди,—гэжэ директор үбһэшэдэй һанаа заһана.

Нүхэр Дондоковой хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звено игэжэ ажалладаг юм. Эндэхи үбһэшэдэй хэхэ юумэн ехэ. Тэдэнэр 8900 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Звеногойхид Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхидой хандалгатай танилсаад байхадаа, түсэбөө 12 мянган центнертэ хүргэхэ гэжэ шиидээ. Уялгань амжалтатай бэелүүлэгдэнэ.

Г. РИНЧИНО,
манай тусхай корр.
Э. ЛАПИНАЙ фото.
Ярууна.

Подборщигоор суглуулагдаһан 20—22 центнер үбһэн тракторай хойно шагтагалагдаһан үндэрхоорботой тэргэ дээрэ ашагда

Тэргэтэй үбһэн һүри хаяжа байһан газарта асарагдаба. Тэ ашаагаа өөрөө буулгадаг оньһон түхеэрэлгэтэй.

Һүри. Эндэ техникын хүсөөр 250—300 центнерэй үбһэн һүри табигдана. Арадай хинагшад (зүүн гарһаа) М. Г. Виноградов, Д. Д. Дамеев, Р. Х. Бадмаев гэгшэд үбһэнэй шанар шалгана.

Һая сабшагдаһан шиигтэй ногоон хүхэ хэбээрээ үлеэгдэн хатаагдана. Энэ аргаар хатаахада үбһэн каротинаар, протеиннээр ехэ баян байдаг юм.

Бороо орохонь. Сомоошод шамдана. Һүри хаядаг түхеэ гэтэй машина хүндөөр уухилна. Һүри нэмэжэл байна.

ТУГЭС БЭЛЭН

Үнинэй хүүшан, олондо мэдээжэ гэо аад, заһагдашаһан, шэрдэгдэшэһэн байхадаа шэнэ шэнгеэр үзэгдэдэг.

Улаан-Үдын № 4 найман жэлэй һургуулида ерэхэдээ бидэ эгээл тиимэ мэдэрэлдэ абтаабди. Хоёр дабхар шулуун байшангые тойроод таримал модод һаглайшанхай, үнгэтэ сэсэгүүд һалбаршанхай, һайханаар анхилха юм. Оршон тойронинь ариг сэбэр. Һургуулиин амаралтын үе болобошье, ажал түлэг дундаа ябана.

— Сентябриин 1-нэй ойртохо бүри эндэ ерэхэ, һургуулиа түхеэрэлсэхэ дуран хүрэдэг. Мүнөөдэр классуудай шала угаахаяа һайн зэрааараа суглараад байнабди, —гэжэ тэндэ байһан арбаад эхэнэрнүүдэй нэгэн хэлэбэ. Тиигээд бидэниие шэнэ хүн ха гэжэ тухайлхалаараа,—«үхибүүгээ һургуулида оруулха гээ һаа, энээхэн үүдээр орогты, тэндэ багшанар байха», гэбэ.

Ороходомнай, нээрээшье, түрэлхид нэгэдэхидэ орохо хүбүүд, басагадаа багшанартай танилсуулжа байгаа һэн. Дүтэхэн пионернүүд байна. Тэдэнэр багашуулда һургуули тухайгаа хөөрэжэ, классыень заажа үгэнэ. Үхибүүдэй хүхюутэй баяртай гээшэнь лаха аргагүй.

Шэнэжэн шэрэтэй партанууд, ханада һуулгагдаһан самбар болон һуралсалай бусад түхеэрэлгэнүүд бэлэн, хэшээлэй эхилхэдэ ямар байдаг һэм, тиимээр табигданхай. Сонхын холоодо дээгүүрхи сэсэгүүдые басагадай уһалхань харагдана, радиотехнигүүд репродукторнуудые шалгана, столярнууд шаланууды жэгдэлнэ. Бидэнтэй ябаһан тус һургуулиин директор Соломон Григорьевич Черновто:

— Һургуулияа һара урид бэлдэжэрхёо ха юмта?—гэжэ хандахаламнай, тэрэ:

— Бидэ тиимэ заншалтайбди. Һургуулиингаа түхеэрэлгые эртэ дүүргээд байхада, һуралсалда бэлдэжэ эхилхэдэмнай һайн байдаг. Мүнөө жэлдэ хүдэлмэри бүришье ехэ байха. Багшанарай съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэй болоно. Юуб гэхэдэ, физикэ, хими, математика, хэлэ ба литература шудалхадаа үхибүүд илангаяа гүнзэгы мэдэсэ абажа гараха ёһотой. Тиимэһээ бидэ тусхай кабинедүүдые түхеэрээбди. Дурсагдагша предмедүүдээр хэшээлнүүд эдэ кабинедүүд соо үнгэргэгдэхэ. Иигээд кабинетнэ һуралсалайнгаа гурим зохёохомнай. Гадна һурагшадай нэгэ класста хоёр жэл, мүн намарай шалгалтатай гаралгые үгы болгохо хүсэлэнтэйбди. Нёдонло манай 400 гаран һурагшад сооһоо 10 хүн намарай шалгалтатай, 21 хүн хоёрдохи жэлээ һуугаа юм. Энээниие дабтахагүйн тула багшанартаяа хүдэлхэ, тэдэндэ зорилгыень ойлгуулха, шэнэ дүримүүдтэй танилсуулха гэжэ августын 15-һаа хүдэлмэреэ эхилхэмнай гээшэ,—гэбэ.

Августын 15-һаа № 4 найман жэлэй һургуулиин багшанар һуралсалай шэнэ жэлэй бэлэдхэл түгэсхэхэнь. Тиихэдээ тэдэнэр расписани табиха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэхэ бэшэ, харин хэшээл заалгын дүрим дээрэ хүдэлхэ, энэ дүримые гүнзэгырүүлхын тула шэнэ онол арга хараалха, дүй дүршэлөө хубаалдаха болоно. Энээн тухай тус һургуулиин һуралсалай таһагай даагша, химиин багша П. В. Канавичева:

— Һуралсалай шэнэ жэлдэ гол предмедүүд болохо биологи, хими, физикэ, ород хэлэ ба литература, математика заалгые кабинетнэ түримдэ оруулхабди. Энэмнай юуб гэхэдэ, багшанар хэшээлнүүдээ классуудта үнгэргэхэгүй, тусхай кабинет соо зааха. Тэндэнь һуралсалай бүхы түхеэрэлгэнүүд—ном һударһаа эхилээд, элдэб кино болон оньһожоруулганууд, приборнууд хүрэтэр түхеэрэгдээ. Багша эдэ бүгэдые хэрэглэхэ, харуулан ойлгуулха болоно гээшэ. Бидэ багшанараар ядалдахагүйбди. Жэшээнь, манай һургуулиин эхин классай багшанар нүхэд Филатова, Жаркова, Малькова, математикын багша О. Д. Бальчинова, ород хэлэ ба литература заагша М. С. Эрдынеева, географиин багша Ш. Г. Этенгова болон бусадай дүй дүршэл угаа ехэ. Залуу, мүн шэнэ багшанарта тэдэнэй эрдэмэй утые нээхэ, тусхай лекци, семинарнуудаар шудалуулха болонобди.—гэжэ ойлгуулба.

Нүхэр Канавичевагай хэлэһэнэй ёһоор, № 4 найман жэлэй һургуулида һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй эртэ эхилһэн ойлгосотой болоно. Тэндэхи багшанарай коллектив коммунизм байгуулха залуу үетэниие эрдэмэй гүнзэгы мэдэсээр хуяглуулхын тула бодотоор оролдоно, һаяхан болоһон багшанарай бүхэсоюзна съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын тула үнэхөөр зориһонойнь гэршэ болоно.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

БАГША БОЛОХЫН ТУЛА

Мүнөө дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад дээдэ һургуулида оролгын шалгалта барижа байна. Тэдэнэй олонхинь арбадахиие үшөө дүүргээдүй ябахаһаа хэн болохоёо уридшалан бодомжолһон ааб даа. Тиигээд лэ дуратай институтдаа ошодог юм. Нимэ, ерээдүй мэргэжэлээ һунгаһан үхибүүдтэ туһалха хүдэлмэри республикымнай зарим аймагуудта ябуулагдадаг. Гэбэшье мүнөө үедэ Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта оролгын шалгалтануудые харахада, дунда һургуулида мэргэжэл тухай хүдэлмэри үшөөл багаар ябуулагдана ха гэжэ һанамаар байба.

Тус институдай ректорэй орлогшо нүхэр Мангадаевай хэлэһээр, мүнөө жэлдэ нёдондоной хиһоо олон залуушуул институдта абтаха болоо. Гэбэшье дуратайшуул түсэбһөө дүрбэ дахин олон. Ихэдээ дунда һургуули дүүргэгшэд олошороошье, мүн багшын ажал шудалха гэжэ эрмэлзэгшэд олошорно. Теэд тэдэнэй дунда яажашье институдта орохо гэһэн хүбүүд, басагад бии. Юундэб гэхэдэ, мүнөө мэдүүлгэ барияад байгшадай гурбанай хоёр хубинь үнгэрһэн жэлдэ ондоо институдта орожо шадаагүй, мүн хэдэн жэл ондоо ажалда хүдэлмэрилжэ байһан залуушуул байна. Тиигэжэ 480 хүнэй һууриие 2000 хүн буляалдажа эхилээ.

Минии һанахада, дунда һургуулинуудта бүри 8, 9-дэхи классуудһаа эхилжэ үхибүүдтэ ерээдүй мэргэжэлыень шэлүүлжэ һургаха байгаа. Мүн багша бүхэн һурагшад сооһоо бэрхэ багша болохо бэлигтэй үхибүүдые элирүүлдэг, һургадаг байһай гэжэ һанахаар.

Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие тушаалдаһан лэ хүнүүдтэ даалгажа болохогүй. Тэрэниие шадаха, бэлигтэй хүнүүд эрхилхэ ёһотой. Тиимэл залуушуул багшанарай институдта ороха зэргэтэй гэжэ һанагдана.

С. ТАБДАЕВ.

Энгельсина Гонгорова, Дора Норбоева гэгшэд Улаан-Удын багшанарай училищи дүүргээд, Захаамнинай аймагай һургуулинуудта хүдэлхөөр эльгээгдэһэн байгаа. Тэрэ гэһээр хоёр жэл болобо. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ һурагшадынь булта удаадахи класстаа оронхой. Дора Норбоева мүнөө багшанарай институдта заочноор һурана, Э. Гонгорова ерэхэ жэлдэ мүн лэ заочноор һурахаяа бэлдэжэ байна. Зураг дээрэ (баруун гарһаа): Дора Норбоева, Энгельсина Гонгорова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЭСЭШ ЭГҮЙГӨӨР

Саг жэлнүүдэй ошохо тума Нина Астафьевнагай толгой бууралтабашье, абари зангынь үнөөхил хэбээрээ даруу намдуу, юрэ хөөрэлдэжэ байхадашье аятай зохид гээшэ. Үглөө бүхэндэ класстаа ороод, үхибүүдтэйгээ хөөрэлдэжэ байхыень шагнахада, энэ эхэнэр хэзээдэшье уйдахые мэдэдэггүй, ходо согтой дорюун зандаа ябадаг гэжэ ойлгонобди.

Нина Астафьевна Климова хорин табан жэлэй туршада Нарһатын дунда һургуулида багшална. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээ арбадахиие дүүргээд, комсомол басаган Улаан-Үдын багшанарай институдта һурахаа ороһон юм. Институт дүүргээд байхадань, шалгалтын комиссиин гэшүүд басаганда иигэжэ хандаба:

— Багшалхаа хаана ошохо хүсэлтэйбта?

— Яруунадаа ошоно аабзаб. Нарһатынгаа дунда һургуулида багшалхаб,—гэжэ басаган эрихээр харюусаба.

Залуу багшын гуйлта хүсэлдэжэ, уданшьегүй тэрэ түрэл нютагтаа багшалхаа ерэбэ. Дайнай хүшэр үедэ багшалхын тула нилээд зобоогдоһон, заримдаа үлөөршье ябагдаһан байха. Һүниндөө ото һуужа, обоо хүбөө дэбтэрнүүдые шалгаха, һулаар һурадаг үхибүүдтэй тусгаарлан хүдэлхэ ушар гарагша бэлэй. Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ Нина Астафьевна воскресник эмхидхэлсэжэ, хүршэ колхозуудта үхибүүдтэйгээ суггаа гаралсагша һэн. Дайнай үедэ үнэн шударгыгаар хүдэлһэнэй түлөө «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм.

— Амгалан сагта хүдэлхэдэ һонирхолтой, хүнгэншье болоо һэн. Ном дэбтэр болон һурагшадай хэрэглэхэ бусадшье зүйлнүүд дэлгэржэ, үхибүүдшье олоор һургуулида ябажа эхилээ бэлэй, —гэжэ мүнөө нүхэр Климова хөөрэнэ.

Дайнай һүүлээр Нина Астафьевна КПСС-эй гэшүүн боложо, бүри ехэ урма зоригтойгоор хүдэлжэ оробо. Эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй габьяата багша болоһон, аймагай болон хүдөөгэй Соведүүдтэ депутадаар хэды дахин һунгагдаһан, КПСС-эй Яруунын райкомой болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна.

Һургуулиингаа партийна эхин организациин секретарь байхаһаа гадна, аймагай «Знание» бүлгэмэй ажал хүдэлмэридэ хамһалсана, хамаг классуудай уран зохёолой болон драматическа кружогуудые хүтэлбэрилнэ.

В. БАЙБОРОДИН.

Яруунын аймаг.

БЭЛЭДХЭЛ ҺАЙНТАЙ УГТАХАНЬ

Һуралсалай шэнэ жэлые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула Улаан-Үдын һургуулинуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан, ябуулагдажашье байна. Жэшээнь, № 35 дунда һургуулида (директорынь М. Л. Шункова) мүнөө эхин класста абтаха багашуултай танилсажа байна. Тэдэнэй эхэ, эсэгэнь хүбүү, басагадаа һургуулидань асарна, аха нүхэдтэйнь уулзуулна.

Тус һургуулида һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл һайнаар ябуулагдаа. Багшанар энэ хүдэлмэриие һуралсалай таран сасуу эхилһэн байна. Тиихэдээ үхибүүдые ажалай дүршэлдэ һургаха дүримөө хараадаа абажа, ахалагша классай һурагшадай дундаһаа машинкаар бэшэжэ һураха, автомашина шудалха группануудые эмхидхээ. Энээндэ ябадаг үхибүүд мүн һургуулидаа элдэб хүдэлмэри хэдэг байгаа. Дарханай, шэрдэлгын дүршэл абаа, һургуулиин бүхы классууд, кабинедүүд радиотой болоо.

Илангаяа юһэдэхи классай һурагшад Г. Хлебодарова, Л. Курочкина, Т. Катаева болон бусадай группанууд шэрдэхэ хүдэлмэри эрхилжэ, бүхы классууд болон таһалгануудые будаа, шэрдээ, сонхо[illegible] дээгүүр сэсэгүүдые ургуулаа. Харин В. Вяткин, В. Михалев, О. Филько болон бусад заһабарилгын хүндэ хүдэлмэридэ ябахаһаа гадна, һургуулияа радиотой болгоо. № 35 һургуулида багшанарай, директорэй кабинедүүдһээ бүхы классуудта радио-дамжуулга хэжэ болохо юм. Иигэжэ һурагшадай хүсөөр 30 кабинет шэнэлэгдэһэн, мүн физикын, түүхын ба биологиин кабинедүүд нээгдэһэн байна.

Гадна парта, стул, стол гэхэ мэтэ булта заһабарилагдажа, шэнээр шэрдэгдээ, шэнэ приборнууд табигдаа.

Һурагшадай зунай амаралтын үедэ ажалай талаар һургуулиин директорэй орлогшо А. Ступинагай хүдэлмэри ехэ байгаа. Элдэб хабтагай, модо шулуунһаа эхилээд, шэрэ, олифа хүрэтэр бултыень тэрэ таһалдуулаагүй. Гадна багшанар А. В. Маркина, В. М. Тимофеева, К. И. Борисова, В. Д. Гармаева болон бусадай оролдолго № 35 һургуулиин шэнэ жэлдэ эрхим бэлэдхэлһээ харагдана.

Уданшьегүй хэшээлнүүд эхилхэнь. Энэ һургуулида һуралсалай дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Д. КОЛМАКОВ.

ВЬЕТНАМАЙ ОГТОРГОЙЕ САХИН ХАМГААЛАГШАД

Совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар эмхидхэн байгуулагдаһан ДРВ-гэй ракетнэ сэрэгэй түрүүшын подразделенинүүд гурбан жэлэй саана, 1965 оной июлиин [illegible]-дэ, американ «[illegible]ёлонуудтай» байлдаанда орожо, американ самолёдые түрүүшынхеэ буудан унагааһан юм.

Һүүлээрнь хэдэн арбаад, зуугаад байлдаан болоһон байха. Зүгөөр түрүүшын тэрэ тулалдаан Вьетнамай армиин шэнэ түхэлэй сэрэгэй мүндэлэн түрэһэн үдэр болоо бэлэй. Тэрээндэ алба хэдэг сэрэгшэд түрэл огторгойгоо һэмжээтэйгээр сахин хамгаална, халдаад ерэһэн дайсадые хатуу харюунаар хамха сохин һалгаана. Дурсагдаһан дурасхаалта үдэрһөө хойшо гурбан жэл үнгэрөө. Энэ үе соо ракетчигүүдэй бэлиг шадабари угаа ехээр урган дээшэлээ. Хоёр ракетээр дайсанай гурбан самолёдые буудан унагааһан ушарнуудшье бии байгаа. Энэ амжалта туйлахын тула мүнөөнэй орёо техникэ шудална.

ДРВ-гэй хамгаалгын хүсые түрүүшээр тоодоггүй байһан американ летчигүүд мүнөө иигэжэ хэлэхэ баатай болоо: «Тон мэргээр буудана, шагааһанаа алдахагүй». Вьетнам ракетчигүүдэй, харгаалхы албанай али тухай мэргэнээр буудадагые тэдэнэр һайн мэдэхэ байна бшуу.

Гурбан жэлэй туршада дайсанай 30—40 самолёдые буудажа унагааһан ракетнэ подразделенинүүд мүнөө ДРВ-дэ олон. ДРВ-гэй [illegible] хотын огторгойе хамгаалдаг, гурба дахин ордендо хүртэһэн ракетнэ дивизион илангаяа алдаршанхай. Ле Донгын командалдаг энэ подразделени 1965 оной августда байгуулагдаһанһаа хойшо дайнай ехэ зам гаталаа, огторгойн дээрмэшэдые оншотой мэргэнээр үй бута сохидог.

«Крисчен сайенс монитор» газетын корреспонденттэй американ нэгэ летчик уулзаад, вьетнам зенитчигүүдэй ямараар буудадаг тухай хөөрэхэдөө, иигэжэ мэдүүлээ: «Элдэб һомонуудай эшхэрээн, зенитнэ ракетэнүүдэй зуралзаан [illegible] хүрэмэ һүрөөтэй...» США-гай ВВС-эй пилодууд бүри 1966 ондо нэгэн дуугаар иигэжэ хэлэдэг байһан юм: «Ханой тухай хэлэхэ болоо һаа, дэлхэйн дээрэхи эгээн һайнаар хамгаалагдаһан городуудай нэгэн болоо. Москвагай удаа алишье хамгаалалтаһаа бата найдамтайгаар хамгаалагдаһан город байжа магад». Совет арад социализмын туйлалтануудые хамгаалха, дайсанда эсэргүү шанга сохилто хэхын тула ДРВ-е мүнөө үеын буу зэбсэгээр хангана гэжэ иимэ үгэнүүд гэршэлнэ.

Совет сэрэгэй техникэ манда асари ехэ гэмтэл хохидол ушаруулна гэжэ Вьетнамда дай үүдхэһэн США-гай империалистнууд мэдэрхэ баатай болоо.

Хоёр жэлэй саада тээ, ракетнэ сэрэгүүдэй нэгэ жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байхада, Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай орган—«Нян зан» газетэ иигэжэ бэшэһэн юм: «Винтовконуудһаа, пулемёдуудһаа гадна, мүнөөнэй зенитнэ ехэ буугаар, реактивна самолёдуудаар бидэ хангагданхайбди».

Июлиин эсэс багта, ДРВ-гэй газар дайда дээрэ американ гурба мянган самолёдой унагаагдаһантай дашарамдуулан, хариин оронуудай хэблэл олохон тайлбари түнхаглаһан байха. Тиихэдэ энэ ушар Хойто Вьетнамай сэрэгшэдэй эгэрэшэгүй зоригой, бэлиг шадабариин үрэ дүн—агууехэ амжалта мүн гэжэ хэблэл газетэнүүд онсолон тэмдэглээ һэн. Гэхэтэй хамта, «Юманите» газетын бэшэһэнэй ёһоор, Вьетнам арадай амжалта туйлалтанууды нь ДРВ-дэ буу зэбсэг үгэһэн арадуудай, тусхайлан хэлэбэл, ракетэнүүдые, истребительнүүдые бэлэглэһэн Совет ороной ажалшадай ажалые харюулна».

Ракетчигүүдэй хэр мэргэн байһые ДРВ-гэй хүн зон нэгэнтэ бэшэ хараа. Жэшээлхэдэ, ажалай дүршэл олохоёо Донбассда ерэһэн инженер Нгуен Суан Дангда һамганиинь иигэжэ бэшэбэ: «Совет ракетэнүүд хүсэ ехэтэй, угаа мэргэн байна. Самолёт бүхэнэй унагаагдахада, альгаа ташан угтанабди. Ород хани нүхэдтэшни халуун амаршалга хүргэнэб, үдэр бүри туһаламжа үзүүлжэ байһанайнь түлөө тэдэнэртэ үнэн сэдьхэлэй һайниие хүсэнэб...»

Франс Пресс агентствын корреспондент Дерек Уиолсон ДРВ-е бомбодолгодо хабаадалсаһан хэдэн пилодуудтай «Америка» гэжэ авианосецой борт дээрэ һаяхан хөөрэлдэһэн байна. «Коммунистнууд уһанай эрье шадарһаа, хото городһоо эхилээд, хадалиг районуудта хүрэтэр газарай булан тохой бүхэнһөө буудан угтана» гэжэ американецууд гомдол мууһартайгаар мэдүүлнэ... «Ракетэнүүдэй буудаха газарнууд, зенитнэ батарейнүүдэй байранууд Хойто Вьетнамай урда нютагуудта хаа хаанагүй таарагданхай,—гэжэ дайнай ветеран, майор Дон Томас нэмэн хэлээ.—Вьетнамецууд сэрэгүүдэйнгээ байрлаһан газарнуудые саг үргэлжэ һэлгэнэ. Зениткээр буудаха системэнь үдэр бүри хубилгагдана».

Дайсанай агаарһаа добтолходонь вьетнам ракетчигүүд хатуу харюу үгэнэ гэжэ «Нян зан» газетэ тэмдэглэнэ. Эдэнэр зарим һарануудта дайсанай 25—35, бүри олоншье самолёдуудые унагаадаг.

Мүнөө үеын һүреэтэ зэбсэг шудалһан дүй дүршэлөө, бэлиг шадабаряа вьетнам хани нүхэдтөө дамжуулан үгэдэг совет мэргэжэлтэдэй ажалайнь, хүсэ шадалайнь яһала ехэ хубита ДРВ-гэй ракетчигүүдэй амжалта дотор бии гэжэ совет хүнүүдэй мэдэрхэдэ аятай байна.

Е. ПАВЛОВ,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

ҮНГЫН СЭСЭГЭЭР ХАЛЮУРНА

Наушка станцида ерэһэн хүнүүд вокзал шадарай талмай дээрэ ургуулагдаһан сэсэг набша хаража һайхашаана, гоёшоно. Станциин бүхы таһалганууд соогуур баглаа сэсэгүүд һалбарна. Эндэхи хүдэлмэришэд Анна Платоновна Нечаевагай хүтэлбэри доро станцияа үнгын сэсэгээр шэмэглэһэн байна.

Үнгэрэгшэ хабар тэндэхи эхэнэрнүүд 40 хайрсаг соо сэсэгэй үрэһэ ургуулжа, вокзалайнгаа газаагуур һуулгаһан байха юм. Тэдэнэр сэсэгээ гон наринаар харууһалжа ургуулаа.

Түмэр замай станциин хүдэлмэришэдэй хүсөөр ургуулагдаһан сэсэг тэндэ бууһан айлшадай уттамжа болоно.

Г. ЧЕРНЫШОВ.

БАГШАНАР, ҺУРАГШАДАЙ ХҮСӨӨР

Бэшүүр тосхоной Калининска найман жэлэй һургуулиин коллектив һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Һургуулиин байшангай бүхы таһалганууд сагаадагдаа, шэрдэгдээ. Тэндэхи багшанар кабинедүүдээ, илангаяа математикын, физикын, химиин кабинедүүдые өөһэдөө түхеэрээ.

Һургуулиингаа газаагуурхиие сэбэрлэхэ, хорёолхо хүдэлмэридэ олоороо хабаадаһан байна. Һургуули шадарай участок хашаагаар хүреэлэтдэбэ.

Һургуулиин һурагшадай бригада спортивна талмай бэлдээ.

В. БОРИСОВ.

Эрхэ сүлөөдэ дуратай вьетнам арадай хүсэл зоригые американ империалистнууд нугалжа шадахагүй! Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые хамгаалхаар шиидэнхэй. Вьетнамай Демократическа Республикын хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци американ агаарай дээрмэшэдтэй тэмсэхын, сэрэгэй хэрэг шудалхын тула арадай һайн дуратанай отрядуудта ороно. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадай һайн дуратанай бүлэг уһа мүрэниие гаталжа ябана.

ВИА-гай—АПН-эй фото.

Мария Ускова Улаан-Үдын трикотажна фабрикада хүдэлхэеэ ерэһээр жэл болобо. Энэ үе соо нэхэгшын мэргэжэлдэ һайнаар һураа. Үдэр бүринийгөө даабариие мүнөө 110—115 процент дүүргэнэ. Энэ комсомол басаган ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахые хүсэнэ. Зураг дээрэ: Мария Ускова.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

РАДИО ХАНХИНАДАГ БОЛОО

«Дүлии балай һууналди» гэһэн гаршагтай Д. Доржиевай бэшэг манай газетын июлиин 11-нэй номерто толилогдоо һэн. Тэндэ Зэдын аймагай Инзагата, Борьёо нютагуудтахи радиоточконуудые удаан заһабарилна, эндэхи айлнууд радиогүй һууһаар хоёр һара шахуу болобо гэжэ шүүмжэлһэн байгаа.

Энэ бэшэг тушаа Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр С. Жаргалов редакцида иигэжэ мэдээсэбэ:

«Д. Доржиевай бэшэг дотор дурсагдаһан тосхонуудай радио-дамжуулгын линиие заһабарилга мүнөө дүүрэжэ, радиогой бүхы точконууд хүдэлдэг болоо. Гэбэшье зарим айлай радиодинамигууд эбдэрхэй һэн тула дуугарнагүй. Энээниие радио шагнагшад өөһэдөө заһуулха ёһотой юм».

Рассказ

Михаил Батоин

Тэргэд hарын толон доро

Витим мүрэн тэдэнние сэлгеэн hэбшээгээр, хүнды ехэ хүбшын гүн сээжын хүнхинөөтэ амисхалаар угтаба. Мүрэнэй хашарhатаhан нюруу дээрэ hарын туяа толотожо, эрьедэнь зогсоhон тэрэ хоёрой урда алталмал дугын табигдаад байhандал үзэгдэнэ.

Намжил Иринын гарhаань хүтэлжэ уhан тээшэ алхам хээд:

— Харана гүт, энэ алтан хүүргэ. Энээн дээгүүр сэхэ ябаад, саада эрьедэнь гарашая. Тэндэ манние ульгэрэй hайхан орон хүлеэжэ байна,— гэбэ.

— Иимэ хүүргэнүүд гансал үльгэр домог соо байдаг юумэ бэшэ аал даа...— гэжэ бодолгото болонгёор Ирина хэлээд, мүрэнэй шулуулиг эрье дээрэ hуужа, толгойгоо үбдэгүүд дээрээ табиба.

— «Дошхон мүрэн эгсээр хотиржо, хойто зүг руу шэглэбэ. Дошхон мүрэн—ажабайдал» гэжэ мэдээжэ ном соохи мүрнүүдые Иринын дурдахада, мүрэн тээhээ хүдэлhэн hэбшээн үгэнүүдыень үрэбхижэ, Намжилай шэхэндэ хүргэбэгүй.

Намжил хабтагар шулуу бэдэржэ олоод, уhан дээгүүр халюухайдуулан шэдэбэ. Хүсэндэнь эршэдүүлhэн шулуун уhанай нюруу хэды дахин сагаалхюулан хүнгэхэнөөр дайраhаар аяар тэрэ саана hарын толоор шэрээгдэhэн дугы дээрэ сайбалзаад, мүрэнэй харанхы оёор руу шэнгэшэнэ. Байгаалиин арюун аминhаа гү, магад хажуудахи залуу эхэнэрhээ ольhоhон суранзан хүсэнhөө юумэ гү, Намжилай досоо жэгтэй зохид байба. Намжил үшөө хэды уhа руу шулуудаад, хүүртигэз тайлажа, Иинын мүрнүүд дээрэ дүмүүхэнөөр табиба. Тииhээр хубсаhаяа тайлажа, гансал алгабшаараа үлөөд, энхэ элүүр бэеынгээ шандааhа эршэдхэжэ ороно.

— Уhанда орохотнай гээшэ гү?— гэжэ Ирина гайхаба.

— Нэгэ иимэ hонин зорилготой хүм,— гээд үргэн сээжэ, ташаагаа эльбэсэгээн, Намжил сэдьхэлээ ханангяар энеэнэ,—бэелүүлэгдэхэ гү, юун гэжэ hананат: Энэ дэлхэйн мүрэн бүхэндэ тамаржа үзэхэ гэhэн. А?

— Ехэл жэгтэй зорилго урдаа табидаг хүн байнат,— гэжэ Ирина харалсаhан сагhаань хойшо бусад олон эрэшүүлhээ нэгэл тиимэ онсолохоноор үзэгдэhэн энэ залуу хүнэй омог зангые бүри ехээр hонирхон, hарын толон соо сэбэрээр үзэгдэhэн бэеыень өөрөөшье мэдэнгүй hайхашаан хаража hууба.

— Ороогүй уhантнай үшөө олон юумэ гү?

— Алфавит хэлэбэлтнай, ороhон мүрэнүүдээ үзэг алдангүй тоолохоб. Теэд нэгэ үзэгөөр эхилдэгhан олон ха юм даа. Жэшээнь, Волго, энэ Витим гэжэ байха,— гээд Намжил эльгэ хатаба.

Тэрэнэй шанга энеэдэнhээ сониоhондол, мүрэнэй саада эрьедэ шара шубуун гэнтэ hүхирөөд, хүшэгтэжэ харагдаhан шэнэhэд хүндөөр hанаа алдаhаншуу хүүебэ.

«Эхэнэр бүхэнтэй инаглажа шадагдахашьегүй hаань, энээндэ эрмэлзэхэ хэрэгтэй» гэдэг эрэшүүл бии юм. Тиихэдэнь би өөрынхеэрээ бэлэн гээшэнь болгоно гээшэб...

Намжил хүлөө уhа руу хээд, hөөргэнь мэгдүүгээр абаба. Ирина уриханаар энеэжэ, Витимэй хүйтэн уhанhаа зүрхэсэhэндэнь шоглон:

— Та «Дошхон мүрэн» гэжэ роман уншаа бэзэт?— гэхэтэйнь, зэргэ уhан гэнтэ салгидаад, Намжил үгы болошобо.

Эрьеhээ бүри холо Намжилай толгой уhан дээрэ бии боложо абяатайгаар уhа турьян:

— Би мүнөө танда алтан хүүргэhээ хэлтэрхэйень абаад ерэhүүб,— гээд саашаа тамаршаба.

Тэрэнэй үгэнүүд Иринэдэ зохидоор дуулдабашье:

— Болигты!... Дэмыдэ бэеэ бү зобоогты,— гэжэ хойноhоонь hүхирбэ.

Намжил мүрэнэй тэгэндэ хүрэтэр түргэн урасхаалтай тэмсэн тамаржа ошоод:

— Тиигэбэл мянгаад жэлдэ уhанай оёорто хэбтэhэн дараанhаа эрдэни шулуу танда асарhуу!— гэжэ хашхарба.

Дошхон мүрэнэй үргэн нюруу дээгүүр Намжилай абяан хонгёогоор зэдэлжэ, эрьедэхи бараан хара шэнэhэдэй оройгоор бүдэхеэр сууряатаба.

Иринын хорижо үрдеэгүйдэ Намжил уhан дээрэ харагдахаяа болижо, мүрэн анханайхяараа хашарhатан миралтаба. Тэрэнэй ингэжэ уhанда эдирхэн, үхибүүн ааша гаргахада, Ирина хара ухаандаа шүүмжэлхэ hанаатай байбашье, сэдьхэлынь мээхэй урин долгёор дэбэржэ, Намжилай харагдахыень хүлеэжэ ядан хүлгэнэ.

— Абааб!— гэжэ Намжилай бүри саана, урасхалда холо доошоо абаашагдашанхай ооглохонь дуулдажа, Ирина эрье зубшан, үхибүүндэл хүнгэхэнөөр гүйбэ.

Намжил эрье тээшэ тамарhаар хүлэйнгөө хайр дайрахадань шулуу бариhан гараа дээшэнь үргэжэ:

— Харагты! Ёhотойл эрдэни шулуун!— гээд ооглобо.— hайнаар харагты, ялалзана бэшэ гү?

— Үү нээрээл! Эрдэни шулуун лэ үнэхөөрөө!— гэжэ Ирина ехээр баярлаhан тэмдэгтэй гараа тэрээн тээшэ арбагануулна.

Намжил уhанhаа гаража, тон хүндэтэй уялга дүүргэhэн хүнэй маяг шог зугаатай холин харуулан, Иринын гарта шулуу барюулба.

— hайнта даа. Та ехэл хүсэтэй хүн байнат,— гэжэ залуу эхэнэр сэдьхэлээ хүдэлэнги хэлэбэ.

Хайра шагнал гансал нигээд дүүрээ гү?— Намжил Иринэдэ бүри дүтэлбэ.

Ирина үгыень ойлгожо ядаhаншуу, урдань зогсоhон залуу баатарай садхаланаар энеэбхилhэн нюур нэгэ hүрдэнги шарайтайгаар хараба.

Хүсэтэй альганууд хасарнуудыень хашажа, хүйтэн уhанай үнэрөөр уняабхилhан уралнууд юртэмсын бүхы байдал халхалан хайража, hарата hүни, дошхон урасхалта Витим, хамаг юумэн бүхыдөө халуун охин соонь хайлашана...

Унжалданги таhархай үүлэнүүд hарын дүүрэн шарайда аляархаhандал хойно хойноhоо субажа, затагар хара бэенүүдээрээ тэрэнние шэргээнэ. hара эдэ үүлэдhээ зайсахые эрмэлзэн, аhан шадалаараа тэрьелжэ ябаhаншуугаар Иринэдэ үзэгдэнэ. Теэд өөртэнь заяагдаhан тэрэл замаараа дабшажал ябана ха юм даа. Харин hалхинай үлеэhэн тээшэ шэглэhэн тогтууригүй эдэ үүлэнүүд хайшаа, ямар орон руу туулганаб?

Намжил хүүртигээ онгиргожо сигаретэ гаргаад, яаралгүйхэн эмирhэнэй удаа носоожо, хомхойгоор утааень hоробо.

— Мүнөөхи хэлэдэг эрэшүүлhээ холо ошохогүй ха юмта даа,— гэжэ Ирина хэлэбэ.

Намжил нюрган дээрээ хэбтэхэ зуураа:

— Дэн бурхан бэшэ ха юмбиб,— гэнэ.

— Би үшөөшье дээгүүр hанаха шэнги болоод байгаалби...

Намжил тэндээ абяагүй энеэбхилнэ янзатай.

— Минии үбгэн байhан Зориг,— гэжэ Ирина хөөрөөгөө эхилhэн аад, гэнтэ үгэеэ таhалжа,— тэрээн тухай дурдаадшье яахамниб даа...

— Магад тэхэрихэ аалам... Басагатай ха юмта,— гэжэ Намжил эхэнэрэй хуби заяанда оролсоно.

— Үгы даа,— гээд Ирина hанаа алдаба.— Иимэ эндүүрэлhээ боложо, ганса би хохидоно бэшэб. Хэн мэдэбэ даа, саашаа, миниишье гэм эндэ байлсаа аалам даа...

— Наhанайнгаа нүхэрые олохо гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэл юумэ аабза, теэд олоной дундаhаа танихал хэрэгтэй,— гэжэ Намжил хазагайруулашагүй заабари хэлэнэ.

Ирина гэнтэ дэншье hаа сэдьхэл тэниглэнээр, шангаар эльгэ хатаад, урдаханань ургажа hууhан нямняа сэсэгые хүсэтэйгөөр таhара татан абажа, амандаа зуугаад, хүдэлэнгүй дуугай хэбтэнэ.

Тиин сэдьхэлэйнгээ оёор шүүрдэhэншүү бүдэхишэг аалин хоолойгоор дуугарна:

— Танидаг лэ байhай даа хүнүүд... Теэд урдахяа яагаад мэдэхэбши. Ташье hамгагүйб гэнэт, үнэн саг дээрээ алдуу хэжэ болохо ааламта... Сигаретэhээ наашань нэгые хаягтыл даа, татадагшьегүй hаа, носоохом... Тиимэл даа. Залуу нүхэр.

Ирина сигаретэ носоожо хэды hороод, хөөрүү сэдьхэлтэй боложо эхилнэ:

— Зургаан басагад нэгэ таhалга соо байгша бэлэйбди, институдай байрада. Эбтэй, ходол сугтаа ябадагаараа институт соогоо «алдарта зургаан» гэжэ суутай агша hэмди. Ай, басагадуудни... Аймаг нютаг бүхэнhөө сугларhаншье hаа, нэгэн амин зон бэлэйбди. Маша Балдanoва Түнхэнhөө, Сэсэгмаа Содномова Яруунаhаа, Доржима Доржиева Хориhоо,— гэжэ Иринын нэрлэжэ эхилхэдэ, Намжил гэнтэ тохоног дээрээ үндыжэ, нюурынь hэжэгтэйгээр адаглажа эхилбэ.

— Доржимамнай нэгэ хүбүүндэ ходол бэшэг бэшээд hалахагүй. Солдадай бэшэгэй түлөөhэгүй хада саарhан байнал гэжэ хүбүүнэй тархи эрьюулнэ гүш даа гэжэ тэрэнээ бидэнь гасаалхабди. Хүбүүтэйшье болоhон юм. hүүлдэ тэрээнhээ... Теэд тэрэ хүбүүниинь hүүлэй hүүлдэ ондоо басага hамга абашоо hэн. Иимэл эндүүрэлгэ болоно ха юм даа..

Намжил хургыень хайража эхилhэн сигаредээ хаяба.

— Хаража үзөө hэн гүт тэрэ хүбүүень?— гэжэ тэрэ hонирхобо.

— Үгы... Нэрэ обогынь, байза... Раднаев... Намжил hэн, hайн hананаб.

Намжил абяагүйхэн бодожо, хубсаhан тээшээ ошобо. Ирина бодолгото болон хэбтэтэрээ гэнтэ хойноhоонь эгсээр эрьежэ:

— Намжил!— гэжэ hөөл жэгтэйгээр, мэгдэhэн янзатайгаар ооглобо.— Намжил!

— Юун болооб, Ирина!— гээд Намжил бугуулида ороhон мориндол урагшаа зүдхэhэн замдаа зуг татан зогсобо.

— Намжил...

Ирина Намжилай урда ерэжэ, харгыень хүндэлэн зогсоод, нюурhаань харасаяа алдангүй:

— Та Намжил гүт?— гэжэ дороhоо амяа абан асууба.

Тэрэ хоёр дуугайнууд, бэе бэеынгээ шэг адуулалсан, абяагүйнүүд нэгэ үе зогсобод.

— Намжил гүт?.. Раднаев?— гэжэ Ирина асуудалаа дабтаба.

— Зүб танибат...

Иринын уралнууд жэжэхэнээр шэшэргэнээд, нюдөөрнь нёлбоhон мэлмэржэ:

— Абагты энэ шулуугаа... Энэтнай эрдэни бэшэ, юрын лэ уhанай оёорой шулуун,— гэжэ Намжилай гарта мүнөөхи шулууень hөөргэнь барюулба.

Хүнүүдтэ хожомоо шулуу бү бэлэглэгты... Би таниие hамгатай, үхибүүтэй гэжэ hайн мэдэхэ хүн байгааб,— гээд эгсээр эрьежэ, шэнэhэн тужын наагуур ялалзаhан айлнуудай галнууд тээшэ гүйшэнэ.

Намжил шулуугаа альган дээрээ хонгордоогоод, эрдэни бэшэ миин шулуун байhыень үнэншэхэ гэhэндэл нюдэндөө дүтэлүүлhэнэйнгээ удаа бүхы хүсөөрөө уhа руу шэдэбэ. Шулууниинь hарын толоноор, шэрээгдэhэн дугы тудажа, мүрэнэй түргэн урасхалай шааяан соогуур харанхы оёор руу шэнгэшэнэ.

Үглөөгүүрынь холо захын энэ нютагта албан хэрэгээр ерэhэн залуу мэргэжэлтэ Намжил Раднаев хүдэлдэг газартаа бусахаяа самолёдто hуугаа hэн. Самолёдой агаарта дэгдэжэ, зам руугаа шэлжэн баруун дали дээрээ хэлтыхэдэ, дошхон урасхалта Витим мүрэнэй захагүй үргэн хүбшэ тайгынгаа дундуур урдажа байханьхарагдаа бэлэй.

«АЛГА» ХОЁРДОХЁО АЛДАА

Футбол

Дунда Азиар аяншалhан «Сэлэнгэ» команда хооhон «сумаатай» гэртээ бусаба. Гурба удаа уулзахадаа, нэгэншье шүүгээ, тэнсээгүй бшуу. Тиигэжэ үнөөхи 19-дэхи hуурида түригдөө.

Гэртээ бусаад, хэр наадагша aaб? Али аргань ингээд hалаашоо юм гү? Эдэ асуудалнууд улаан-үдынхидые ехэтэ hонирхуулдаг, hанааень зобоодог болоhон шуу. Ушар иимэhээ асуудалдаа харюугаа абаха гэhэндэл, уржадэр ЛВРЗ-гэй стадион дээрэ футболдо дуратайшуул яhалашье сугларaa. Тэрэ үдэшэ манайхид Фрунзе городой «Алга» командатай уулзаhан байна.

«Алга» нилээд дуршэлтэй, спортын мастернуудтай команда юм. «А» класста табан жэл наадажа байна. Манай «Сэлэнгын» футболистнууд Киргизэй командатай анха түрүүшынхеэ энэ оной апрелиин 12-то танилсаhан юм. Фрунзе городой стадион дээрэ танилсаа hэн. Тиихэдэ манай команда талмайн эзэдые 2:1 гэhэн тоотойгоор шүүhэн байгаа. Тиимэhээ уржа үдэшын наадан бүришье hаа hонирхолтой байха зэргэтэй hэн. Айлшаднай эрхэ бэшэ шүүхэ гэжэ оролдохо, «үhөөгөө» абахын тула аhан шадалаараа тулалдаха ёhотой байгаа бшуу. Гэхэ зуура, турнирай таблицадахи байдалыншье тиимэ муу бэшэ бэлэй. 23 очкотой болоод, 11-дэхи hуури эзэлжэ ябаа ха юм.

Уржадэрэй нааданда Улаан-Үдын командын состав иимэ байгаа: Титов, Аккуратов, Гаврилов, Сенютин, Баранов, Бабич, Семенов, Бабурин, Изюмцев, Жуйков, Михно. Наадана түрүүшын минутануудта талмайн эзэд айлшадай воротагай дэргэдэ нилээд шахардуу байдал тогтоогоод, бүмбэгэ арайл оруулжа шадаагүй. «Алгагай» вратарь командаяа абарhан юм. hүүлээрньшье хэдэн дахин абарhан байха. Наадана түрүүшын хахадта гол түлэб манай футболистнууд булюушаг байгаа. Айлшадшье добтолосогоогоод абаа, зүгөөр тэрээнhээнь үрэ гараагүй.

Эндэ нэгэ иимэ ажаглалта хэмээр байна. Иимэрхүү ушар энээнhээ урагшаашье болодог hэн, слашадаашье үзэгдэжэ магад. Наадана 28-дахи минутада Улаан-Үдын добтолоогшо А. Жуйков бүмбэгэ тодожо абаад, «Алга» командын ворота тээшэ хурдан гэгшээр түйшэбэ. Айлшадай воротагай урда гансаархана 5—6 метрэй зайда вратарьтай урда урдаhaa харалсаад ябатарнь, «Алгагай» хамгаалагша хүсэжэ ядаhандаа Жуйковой хүлынь дэгээдээд, унагаажархёо. Яаха аргагүйгөөр оруулагдаха бүмбэгэ байгаа! Харин талмай дээрэхи судья хаана байгааб? Юу хаража байгааб? Стадион гээшэ залинта аадарай үедэ хүүежэ байhан ой мэтэ болошоо. «11 метрhээ ялын бүмбэгэ», «пенальти», «пенальти» гэжэ байгаад, стадион замхашагүйгөөр хүүежэ мэдээ. Үгы даа, айлшадай футболистын Жуйковые унагааха үедэнь судья талмайн тэг тэгэндэ уухилжа ябаа, хайшан гээд улаан-үдынхидэй добтолоогшые унагааhыень лаб обёороогүй. Тиигэжэ ялын бүмбэгэ сохигдоогүй hэн.

Эндэ юун тухай хэлэхэеэ hанаабши гэхэдэ, олонхи судьянар hүүлэй үедэ ехэл маряажанхай юумэнүүд талмай дээрэ гараад, бүмбэгын хойноhоо гүйжэ, наадые ёhoop адагланагүй. Гүйгөөгүй hаа, наадана ябасые хоёр нюдөөрөө хараагүй hаа, наадана гуримые футболистнуудай эбдэhыень обёороогүй hаа, ямар судьяаб? Судьянарай дунда кросс мэтэ бэе махабадай hорилго эрилтэ ехэтэйгээр хэлтэй хаш. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр даншье hаа гүйхэеэ болишоо бшуу.

Уулзалгын түрүүшын хахадта талмайн эзэд ёhотойл эзэд байгаа гэхэдэ болоно. Зүгөөр нэгэшье бүмбэгэ оруулагдаагүй—0:0. Харин хоёрдохи хахадтань Улаан-Үдын футболистнууд абаhаар шанга добтолго эмхидхээд, айлшадые нилээд мэгдэхээгээ. Айлшад наадана гурим эбдэжэ, тэдэнэй ворота руу ялын бүмбэгэ сохигдохо болобо. Воротаhаа тээ холохоноhоо, вратариин талмайн гадаа тээхэнэhээ. Энэ бүмбэгые буугай hомон шэнги шанга гэдэгээр манай хамгаалагша Г. Гаврилов сохижо оруулаа. Воротагаа хамгаалжа байhан айлшадай футболистнууд, вратарьшье байраhаа хүдэлөөгүй шахуу юм. 1:0. Улаан-үдынхид иимэ тоотойгоор «Алга» командые шүүгээ.

Удаадахи наадан августын 16-да болохо. Тэрэ үдэр манай «Сэлэнгэ» Чимкент городой «Металлург» командые айлшалуулха юм.

С. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наадана нэгэ үе харуулагдана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СПОРТЫН hОНИН

Украинын ССР-эй Ужгород хотодо hур харбалгаар союзна республиканудай суглуулагдамал команданудай хоорондо Советскэ Союзай түрүү hуури эзэлхын түлөө табадахи мурысөөн боложо дүүрэбэ.

Энэ мурысөөндэ Россин Федерациин спортивна нэрэ хүндые Буряадаймнай hур харбагшад — СССР-эй спортын мастер Вячеслав Гуров, 1968 ондо hур харбалгаар РСФСР-эй абсолютна чемпион болоhон, СССР-эй спортын мастер Дашинима Эрдынеев, нэгэдэхи разрядай hур харбагша Галина Эрдынеева гэгшэд хамгаалалсаа.

Баргажанай аймагай Хурамхаанай дунда hургуулиин багша Галина Эрдынеева өөрынгөө шэдабари харуулан, энэ мурысөөндэ хабаадалсахадаа, 70-60-50-30 метрэй зайда «М-1» упражнени гүйсэдхэхэдөө, СССР-эй спортын мастерай нормо дүүргэhэн байна. Тэрэнь 920 очкотой тэн болоно.

Бэрхэ мэргэнээр харбагша Буряадай спортсменүүдэй — СССР-эй спортын мастернуудай тоодо багша Галина Эрдынеевагай нэрэ нэмэхэнь.

* * *

Апрель hарада боксоор РСФСР-эй түрүү hуури эзэлэлгын зональна мурысөөн Шэтэ городто болоhониинь мэдээжэ. Буряадай табан боксёр тэрэ мурысөөндэ хабаадалсахадаа, шадамараар тулалдажа, хахад финальна мурысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олоhон юм.

Мүнөө Карелиин АССР-эй ниислэл Петрозаводскдо боложо байhан Россин Федерациин түрүү hуури эзэлэлгын финальна мурысөөндэ манай боксёрнууд, спортын мастерта кандидадууд Геннадий Наплаев, Борис Зоригтуев, Александр Щербаков, нэгэдэхи разрядай боксёрнууд Геннадий Кондратьев, Виктор Кузнецов гэгшэд хабаадалсажа байна. Н. ИВАНОВ.

ПОЛИЦИИН ЗОРГОНОЙ ААШЫЕ БУРУУШААЛГА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ниислэлэй негр хүн зондо Вашингтоной полициин засагаархидай шэрүүн шангаар хандадагые «Гражданска эрхые хамгаалха холбоон» гэжэ нютагай организаци эрид шангаар шүүмжэлээ.

Полицине негр хүн зоной үзэн ядалга, hэжэглэлгэ хадаа «гурим сахигшадай» шэрүүнээр хандалгада харюусаhан ябадал болоно. Полициинхид негр хүн зондо буугай хүсэ хэрэглэдэг гэжэ мэдээжэ байна бшуу. Ямаршье гэм зэмэгүй хүниие байра дээрэнь буудажа аладаг ушар Вашингтондо олоор үзэгдэдэг болонхой гээд организациин тусхай элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Полициинхидэй шэрүүн шанга, хуули бусын ябуулганууд тушаа негр хүн зоной бариhан гомдолнуудаар Вашингтоной полициин управлени ямаршье хэмжээ абадаггүй. Тус управлени гомдолнуудые хэдэн жэлэй турша соо хаража үзэхэгүйhөө гадна, гомдол баригшадые «заhажа айлгадаг, хашадат мүрдэдэгшье» гээд элидхэл соо хэлэгдэнэ.

УРДА ВЬЕТНАМ. Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэ дайсан тээшэ буудажа байна. Сэрэгшын буунь буудагдан унаhан американ вертолёдой бутархай дээрэ тодхогдонхой.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Газет болон мурысөөн» гэhэн түрүү өгүүлэл[?]. В. Островскиин репортаж. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй тогтоол. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: М. Соломенныйн корреспонденци. М. Рампиловагай статья. «Турган орон доторнай» гэhэн гаршаг доро фото-зурагууд.

Гурбадахи хуудаhанда: Оро[...] агууехэ уран зохёолшо И. С. Тургеневэй түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Мүнхэрхэ эрхэтэй хүн» гэhэн статья. Хилын саанаhаа ерэhэн телеграммануд. ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютаг нютагай hонин. Спорт. Б. Оленевэй репортаж. Соносхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ЕВРОПОДОХИ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ САХИХА ГОЛ НҮХЭСЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Европын бүхы гүрэнүүдэй хоорондо гэмгүй hайн дипломатическа харилсаа байгуулха гээшэ Европодохи аюулгүй байдал сахиха гол нүхэсэл болоно. ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Германиин либерально-демократическа партиин түрүүлэгшэ М. Герлах радиогоор үгэ хэлэхэдээ ингэжэ мэдүүлhэн байна.

ГДР-эй Арадай палатын заседани дээрэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихтын оруулhан дурадхалнууд Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо ёhотойгоор лэ үгэеэ ойлголсохые эрмэлзэдэг Баруун Германидахи хүсэнүүдэй хүсэлдэ тааралдана гээд М. Герлах онсолон тэмдэглээ. Баруун Германиин хүн зоной нилээд олонхинь ГДР-ые мэдэрхэ, тэрээнтэй дипломатическа харилсаа байгуулхые хүсэнэ гэжэ Баруун Германида hаяхан үнгэргэгдэhэн асуулта харуулаа гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

ЕХЭЭР hОНИРХОНО

ЛОНДОН. (ТАСС). Эндэ нээгдэhэн совет худалдаа наймаанай-промышленна хоёрдохи выставкэ Лондонэй, Англиин бусад городуудай жэнхэнэй хүнүүдые hонирхуулхаhaa гадна, Англиин ээзд баяшуулай түлөөлэгшэдэй анхаралые татана. Выставкын нээгдэhэнhээ хойшонхи түрүүшын табан хоногой турша соо тэрэнэй худалдаа наймаанай центртэ 240 гаран наймаашад орожо хараа. Эсэстэнь хамта дээрээ 2,6 миллион фунт стерлингын сэнтэй совет эд бараа, элдэб түхэлэй түүхэй эд Англида худалдаха хэлсээн баталагдаа гээд «Файнэншл таймс» газетэ августын 11-дэ мэдээсэhэн байна.

Англиин наймаашад СССР-hээ металлургическа промышленностиин продукцине, барилгын материалнуудые, бүд нэхэлгын промышленностиин бүтээhэн зүйлнүүдые, модо болон саарhа, тэрэшэлэн урда тээнь Англиин дэлгүүр дээрэ гарадаг болоhон эд бараануудые—радиоприемнигуудые, хирургическа зэр зэмсэгүүдые, агнууриин буу, элдэб түхэлэй түүхэй эд, үргэн хэрэглэлэй эд бараа худалдажа абахые хүсэнэ.

АРАБ ПАРТИЗАНУУДАЙ ЗОРИМГОЙ ЯБУУЛГАНУУД

БЕЙРУТ. (ТАСС). Палестинын «Аль-Фатах» гэжэ организациин патриодууд Израилиин газар дээрэ орожо, зоримгой ябуулга хээ. «Аль-Фатах» организациин радиостанциин мэдээсэhэнэй ёhoop, араб бүлэг патриодууд августын 8-да Рас-Эль-Хамра (Негев гэжэ хооhон губи тала) гэжэ райондо нефтепроводые тэhэлээ. Энэ нефтепровод Улаан-далай дээрэхи Элат портые Дундада далай дээрэхи Хайфа портотой холбодог юм. Тэhэрэлгын болоходо нефтепроводой горитойхон участок hандараад, түймэр шатажа, удаан саг соо үргэлжэлөө. Энэ ябуулгада хабаадаhан бүхы партизанууд бүлтэдээ гэмгүй hайнууд баазадаа бусажа ерээ гээд «Аль-Фатах» радиостанциин коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Иерусалимда городой районуудай нэгэнэй электроподстанци, «Царь Давид» гэжэ гостиница мүн лэ энэ үдэр hандаргагдаа.

ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ЗАМ

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанда шэнэ шэнэ сохилтонуудые хэжэл байhaap. Освобождение агентствын дамжуулгада үндэhэлэн, ВИА агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Тхыатхиен провинциин Льюй райондо батальон тухай тоотой американ ба тухамаршадай сэрэгүүдэй подразделениие Урда Вьетнамай патриодууд августын 5-да hамна бута сохижо, дайсанай 80 гаран солдадые хүлhөөнь буулгаа. Августын түрүүшын үдэрнүүдтэ мүн лэ провинцида американ элдэб түхэлэй 11 самолёт буудуулан унагаагдаа.

ДРВ-гэй ДЕЛЕГАЦИИН ТҮЛӨӨЛЭГШЭ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ХЭБЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Париждахи тусхай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байhан ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшэ Нгуен Тхань Ле августын 12-то пресс-конференци хэжэ, Вьетнамай асуудал шиидхэлгые унжагайруулжа байhан американ правительствын политикые буруушаагаа, энэ асуудалаар США-гай республиканска партиин баримталдаг хараа бодол тухай тогтожо хэлээ.

Республиканска парти Вьетнамдахи американ политикын урагшагүйдэhые тэмдэглэдэг болобошье, энээнhээ ямаршье hургаал абанагүй, ДРВ-эйе бомбодолтые болюулха, Вьетнамhаа Американ сэрэгүүдые гаргаха тушаа hанамжаяа хэлэнэгүй.

РОДЕЗИИН ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ГЭШҮҮН ДЭНДИ ЯНГАЙ ШИИДХЭБЭРИ

ЛОНДОН. (ТАСС). Солсберигээ абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhoop, Родезиин верховно сүүдэй гэшүүн Дэнди Янг энэ сүүдэй составhаа гараhан тухайгаа соносхоо. Нюуса соведтэ нацинуудай нэгэдэлэй дээдэ апелляционно сүүдэй мэдэлдэ байхаhаа Родезиин верховно сүүдэй арсаhанда буруушаалгын тэмдэг болгон иимэ шиидхэбэри Д. Янг абаhан байна.

Родезиин верховно сүүд нюуса соведэй тогтоолнуудые хэрэгсээнгүйгөөр африкан 32 патриодые гэмтэй гэжэ мэдэрээд, тэдэнние саазалан алахаар шиидхэhэн байгаа гэжэ мэдээжэ бшуу. Дэнди Янг Родезиин верховно сүүдэй 9 гэшүүдэй дундаhаа Смидэй мүнөөнэй засаг түрые хуулита гэжэ мэдэрхэhээ гансаараа арсаhан байна.

ЯПОНОЙ ПРОФСОЮЗУУДАЙ ГЕНЕРАЛЬНА СОВЕДЭЙ СЪЕЗД

ТОКИО. (ТАСС). Өөhэдынгөө зэргэдэ 1 миллион үлүүтэй хүдэлмэришэд ба алба хаагшадые нэгэдүүлдэг Японой Профсоюзуудай Генеральна Соведэй (СОХИО) 36-дахи ээлжээтэ съезд августын 12-то Токиодо хүдэлмэреэ эхилээ.

Съезд СОХИО-гой үнгэрhэн үе соо хэhэн тэмсэлэй дүнгүүдые гаргаха, саашадаа хэхэ ябуулгануудай программые хараалха байна.

Япон арадай шухала эрилтэнүүдые хангуулхын түлөө тэмсэлдэ монополинуудта эсэргүү ажалшаай фронтые бэхижүүлхын, эб найрамдал болон ороной аюулгүй байдал хамгаалхын тулада хүсэлэл оролдолгоёо зорюулхыень профсоюзуудай гэшүүдые Профсоюзуудай Генеральна Соведэй түрүүлэгшэ Тосикацу Хории съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ уряалаа. Бэе бэеынгээ аюулгүйе сахиха япон-американ договорые усадхахын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ тэрэ мүн лэ заагаа. Энэ договорые 1970 он хүрэтэр hунааха hанаашалга Японой зонхилхы этэгээтүүд гаргажа байнхай бшуу.

КПЯ-гай ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Сиоити Касуга, соцпартиин түрүүлэгшэ Сейити Кацумата, бэеэ даанхай профсоюзуудай холбоо барисаанай соведэй (Тюрицурорэн) түрүүлэгшэ Иосио Сато, Токиогой губернатор Риокити Минобэ съездын делегадуудые амаршалаа.

Съездын хүдэлмэри табан үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ.

Манай адрес, телефонууд.

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ. типография Управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-01803. Зак. № 813.